

== Velja po pošti: ==
za celo leto naprej .. K 30—
za en mesec .. " 2-50
za Nemčijo ololeto .. " 34—
za ostalo inozemstvo .. " 40—
V Ljubljani na doma:
za celo leto naprej .. K 28—
za en mesec .. " 2-30
V pravi prejemni meseci .. 2—
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto .. K 7—
za Nemčijo ololeto .. " 9—
za ostalo inozemstvo .. " 12—

SLOVENEK

== Inserati: ==
Enostolna poltira (72 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat .. po 30 v
za dva- in večkrat .. " 25 ..
pri večjih naročilih primeren
popust po dogovoru.
== Poslano: ==
Enostolna poltira po 60 v
Izhaja vsak dan izvenredni ne-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vzni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
prejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797; ograde 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Zborovanje zaupnikov Slov. Ljudske Stranke.

In prišli so možje iz najoddaljenejših naših krajev. Ustrašili se niso ne snega, ne sneženih zametov, ne burje, ne viharja, premagali so vse ovire in zapreke skrajno pomanjkljivih prometnih sredstev, da povedo, da stojijo slejkoprej trdno in neomajno ob strani S. L. S., da izrečejo na ves glas obsodbo nad razdiralci, ki so poskusili razbiti S. L. S. in sejati seme razdora v našem narodu z raznimi kmečkimi in meščanskimi strankami. Prišli so zastopniki katoliške, narodne demokratične ideje, da izpovedo javno svojo odločno voljo in zahtevo po svobodni jugoslovanski državi pod habsburškim žezlom v smislu naše deklaracije, da izpovedo svojo obsodbo nad onimi, ki so zapustili naš skupen prapor Jugoslovanskega kluba, ki družijo zastopnike jugoslovanskega naroda.

Dvorana »Uniona« polna. Mož pri možu! Krog 1000 jih je bilo. In kdor je videl to krepko in odločno voljo, to navdušenje mož-zaupnikov S. L. S., zastopnikov naroda, ta bo vedel, da hoče slovensko ljudstvo kot en mož si izbojevati svoj naroden ideal pod slavnim praprcem S. L. S. Nobenega nesoglasja, nobene nedodnosti — vihar navdušenja je šel skozi vrste naših ljudi, ljudi odločne volje in vere v našo stvar. Bil je to plebiscit našega naroda. Veličastna manifestacija za našo idejo. Iz izjavjanj vseh naših govornikov je zvenela trdna in globoka vera v lepšo bodočnost. Vse resolucije soglasno sprejete. Zbor zaupnikov S. L. S. v »Unionu«, zastopnikov Vseslovenske Ljudske Stranke, je najboljši dokaz zavednosti našega ljudstva.

Prenovljena, mogočna S. L. S., Vseslovenska Ljudska Stranka živita — zmagujeta, gresta naprej!

Prelat Andrej Kalan je otvoril zborovanje in predlagal za svojega namestnika državnega poslanca viteza Pogačnika. Nato je izvajal:

Slavni zbor! Na Šentjanžve smo se zbrali, na dan, ko je naš dr. Krek obhajal svoj god. Prosimo Boga, naj mu obilno poplača njegovo nesebično delo za blagor našega naroda. Naša dolžnost pa je, da shod zaupnikov napravi prisego, da bomo z isto žilavostjo, nesebičnostjo in vztrajnostjo delali za blagor naroda.

Conjeni zborovalci! Zbrali ste se danes v nepričakovano velikem številu. Pred vsakim izmed Vas bi se rad odkril in vsakega posebej rad pozdravil, kajti poznam sedanje prometne razmere, težavno potovanje, katero ste morali prestati. Pozdravim najiskrenejše Vas, ki ste prihiteli od vseh strani v tako obilnem številu. To je najboljši dokaz, da je naša stvar pravična in poštena.

Zakaj smo danes prišli? Prišli smo zato, da izjavimo: Stara zasluga polna S. L. S. živi! Take organizacije niso enodnevne muhe, da bi jih lahko razbil, kdor in kadar bi hotel. Take organizacije je moralna enota mož, ki so istih načel. O obstoju te ne sme govoriti samo en mož, ampak shod zaupnikov kot najvišja inštanca, pred katero se mora vsakdo vклонiti, tudi načelnik stranke.

Zakaj je prišlo tako daleč? Ker je bivši načelnik stranke dobil v svojo oblast preveč poslov, ki jih ni mogel izvrševati. Bili so to nezdružljivi posli. On ni poznal našega vseslovenskega stališča. Če kedaj, moramo sedaj pozabiti, da smo Kranjci, sedaj, ko gre za samoodlobo narodov se moramo zavdati, da smo Slovenci, ki tukaj živimo. Tega bivši načelnik Vseslovenske Ljudske Stranke ni storil, sklical ni nobene seje načelstva kljub opozorilu. Če ni bilo združljivo mesto načelnika te stranke z mestom deželnega glavarja, bi moral pač to mesto odstopiti drugemu. On je vedno povdarjal stališče deželnega odbora. Vsa čast deželnemu odboru, kar je storil za deželo, ampak to je bila njegova dolžnost,

V vseslovenskem oziru smo šli nazaj, mi moramo naprej. Vsaka dežela naj ima svojo krepko politično organizacijo. Vsi skupaj pa skupno politično organizacijo v Vseslovenski Ljudski Stranki. Tako bomo šli naprej, ko se bo šlo za uresničenje naših narodnih idealov.

Zakaj nasprotstvo glede volitev v delegacije? Tisti, ki so stali na deželnem stališču, so šli svojo pot, mi pa smo šli svojo in edino pravo pot. Morebiti pa nismo storili vse mogoče, da bi ostala S. L. S. edina. Reči moram, da smo storili vse, kar je bilo mogoče, kar nam je dopuščalo naše prepričanje in naša čast. Takoj, ko smo videli nesoglasje, kako je šlo načelstvo svojo pot, smo šli k načelniku in ga z lepa prepričevali, da tako ne gre, da bo to imelo slab konec. Odgovoril pa nam je: To so bagatele, to so marnje, postranske reči, za katere se noben človek ne briga. Naprosili smo škofa (Burne ovacije škofu), naj on posreduje. On je prevzel to nalogo in storil vse mogoče korake, da bi se sprava posrečila; toda dobre volje ni bilo. Kakor hitro je odbor Katol. tiskovnega društva storil sklep, da se hoče pogajati v smislu škofovih resolucij, ni bilo nobenega odgovora. (Klici: Škandal!) Namesto da bi nam predložil svoje pogoje kot enakopravnim, ni hotel o tem ničesar slišati. Nato je prišel izstop iz Jugoslovanskega kluba in kar je nečuvno v zgodovini, razsul je stranko (Klic: Sebe je razsul!) in tedaj je rekel škof deželnemu glavarju: Dejanja so nas prehitela. To vam povem zato, da boste vedeli povedati tistim, ki neresnico širijo. Voditelj katoliške stranke ne more biti, kdor gre preko škofa in proti škofu. Ljudstvo je to odobrilo in ljudstvo je najvišja inštanca. Vse bi se aplaniralo, da ni prišla bomba iz državnega zbora, da sta dr. Šusteršič in Jaklič izstopila iz Jugoslovanskega kluba. In to v času, ko se vse združuje, ko so se Nemci združili, da krepkejšo nastopijo proti nam. V času, ko imamo tako izvrstno delujoč Jugoslovanski klub. (Viharno odobravanje. — Burne ovacije dr. Korošcu. Dr. Korošča dvignejo na rame.) Na vse to se je reklo, da se bodo Koroševi volilci pasli na račun kranjske dežele. To je poskus, ki bo šel mimo.

Odkar politično delujem, nisem bil nobenega pojava tako vesel kot tega, da je naš narod tako hitro in tako dobro razumel pomen jugoslovanske deklaracije in da je to komedijantstvo s snovanjem novih nepotrebnih strank tako hitro obsodil. To kaže politično zrelost in upanje, da bomo kmalu gospodari v lastni hiši. (Viharno odobravanje.)

Menim, da nisem izrekel nobene žaljive besede, saj namena nisem imel. Katoliški kristjani smo, in biti moramo prizanesljivi. Kadar gre za načela, moramo držati vsi skupaj, biti moramo edini. Proklet naj bo, ki seje razdor.

Vabim vse tiste, ki še niso v naših vrstah, da se prepričajo in pridejo nam naproti, da se vse naše vrste strlijo. Združeni moramo biti, zvesti Bogu, zvesti cesarju, zvesti jugoslovanski domovini in zmagi bo naša. (Viharno, dolgotrajno odobravanje.)

Nato predlaga prelat Kalan, naj se odpošlje cesarju naslednja udanostna brzojavka:

Njega Veličanstvu cesarju Karlu
Prvemu na Dunaju.

Zbor zaupnikov Slovenske Ljudske Stranke, najmočnejše politične organizacije na Kranjskem, zbran dne 27. decembra v Ljubljani prvokrat, odkar je Vaše Veličanstvo zasedlo slavni habsburški prestol, izraža Vašemu Veličanstvu in prejasni vladarski hiši svojo odkritosrčno udanost in neomajno zvestobo; se iskreno zahvaljuje za

prekрасno cesarsko besedo, da hoče Vaše Veličanstvo biti svojim narodom mil vladar in jim dati vsem enake pravice;

s hvaležnostjo pozdravlja, da se je Vaše Veličanstvo na čelo postavilo mirnemu stremljenju, in upa, da se bo plemenitemu in vztrajnemu prizadevanju Vašega Veličanstva čimprej posrečilo, konec napraviti strahotam vojne; kot katoliška stranka tudi s hvaležnostjo in zadoščenjem pozdravlja Vašega Veličanstva iz spoštovanja do prave človeške časti izvrstno viteško odločbo zoper dvojoj.

V globoki spoštljivosti

Za zbor zaupnikov
S. L. S. prelat Kalan.

Sprejeto z viharim odobravanjem.

Dalje predlaga prelat Kalan naslednjo udanostno izjavo ljubljanskemu škofu:

Udanostna izjava Presvetlemu gospodu knezoškofu ljubljanskemu dr. Antonu B. Jegliču.

Zbor zaupnikov S. L. S., zbran dne 27. decembra 1917 v Ljubljani, izraža svojemu škofu sinovsko udanost ter se mu iskreno zahvaljuje:

da po navodilih sv. očeta Benedikta XV. tako vneto deluje za svetovni mir, da je v najodličnejši dobi življenja Slovencev vse sinove slovenskega naroda ob deklaracijskem programu združil in zedinil, da je tako jasno, odločno in močnato nastopil za obstoj in edinstvo S. L. S.

Nadejamo se, da bo Presvetli vladika končno kot sad svojega plemenitega stremljenja za blagor Cerkve in naroda videl vso svojo duhovščino združeno in zedinjeno.

Za zbor zaupnikov
S. L. S. prelat Kalan.

Ko je prelat Kalan prečital to izjavo, so zborovalci vprizorili burne ovacije škofu. Izjava se sprejme soglasno.

Obsodba razdružitve S. L. S.

K besedi se oglasi župnik Finžgar: Prelat Kalan nam je v svojem govoru pojasnil potek dogodkov, vsled katerih je bilo nujno potrebno, da smo danes prišli skupaj. Zdi se nam potrebno, da storimo kratek sklep, da obsojamo razdružitev stranke. Zato predlagam:

Zbor zaupnikov S. L. S., kateri je po § 3. strankinega pravilnika kot »vrhovna oblast v vseh zadevah stranke, bodisi načelno-pragmatičnih ali taktičnih, parlamentarnih ali izvenparlamentarnih in čegar sklepi so merodajni za postopanje stranke odnosno njenih organov v vsakem oziru in povsod«, izjavlja:

1. da obsoja poskus razdružitve stranke,

2. ugotavlja, da S. L. S. prej kakor slej obstoji.

Soglasno sprejeto.

Govor poslanca Jarca.

Nato pride na vrsto točka: Državni zbor. Poroča dr. poslanec Jarc:

Avstro-Ogrska monarhija je praznovala 50letnico, odkar obstoji v sedanjih oblikah. Praznovala je jubilej dualizma, jubilej premoči Nemcev in Mažarov. Kako žalosten je ta jubilej. Kje so zastave, kje navdušenje ljudstva. Odkod tudi navdušenje? Pri nas ljudstvo strada, Mažar pa živi v izobilju. Državni zbor, ki se je sešel po treh letih, je pokazal popolnoma jasno, da tudi med Nemci ni nobenega navdušenja za dualizem. Ko bi v državnem zboru glasoval vsak po svojem prepričanju, bi dualizem prvi dan propadel.

Triletna doba je bila katastrofa za državo. Ime Stürgkhovo bo s črnimi črkami zapisano v zgodovini Avstrije in še posebno v zgodovini Slovenije.

Ta sistem je povod, da hočejo narodi biti gospodarji v lastni hiši. Pod Stürgkhom je bilo vse vezano. Cenzura je bila grozna. Deželnega šolskega sveta referentu se je zdelo potrebno prepovedati po šolah iz Krsta pri Savici stih: »Največ sveta otrokom sliši Slave...« Stürgkhov sistem je kriv, da danes nihče več ne spoštuje vladnih odredb. Stürgkh je mislil, da bodo okrajni glavarji najboljši trgovci in pospeševalci kmetij. Ustanovil je centrale, katerih posledica je bila, da je produkcija padla. Letos smo pridelali polovico manj.

Nato preide govornik na begunsko vprašanje. Trope beguncev so se valile iz Gorjške na Kranjsko, v barakah zdihuje velik del slovenskega ljudstva. In potem si upa »Resnica« pisati, da sva jaz in dr. Krek šarila od Loke do Žirov, da bi se to ozemlje izpraznilo. Stvar je bila takale: Ko so Italijani navalili na tolimsko območje, se je zastopnik vojaškega poveljstva, stotnik generalnega štaba obrnil na naju, naj bi pripravila vse potrebno za slučaj, če bi se Italijanu posrečilo prodreti. Mi smo stvar organizirali, povedali ljudem čisto odkrito, begali pa nismo nikogar. Isti nalog je imel dr. Pegan za vipavsko dolino in tainik S. K. S. Kolenc je bil radi tega vojaščine oproščen. Če sta kaj naredila, ne vem.

In kako so delovala vojaška sodišča? Videli ste, kako so gonili ljudi na morišče, kako so jih streljali kot zajce! Vsega tega sta kriva Stürgkh in Hohenburger. Poslanci niso bili varni. Obsojeni je bil tovariš Grafenauer. (Burne ovacije Grafenauerju). Stürgkh je bil za to, da se vpelje v državi nemški državni jezik, da se izloči Galicija, da se nam poslancem nadene nagobčnik, Eric Adler pa je prekrizal vse te načrte.

Takozvana »Resnica« očita, da »Slov. hrv. klub« med vojsko ni deloval. To ni res. »Slov. hrv. klub« ni počival, zboroval je, ampak če smo hoteli sklepe priobčiti v listih, je bila tam bela lis. V Gradcu smo zborovali, v soseščini sobi pa je bil detektiv. To je bilo takrat, ko je dr. Šusteršič rekel: Proti Čehom moramo biti skrajno previdni.

Dr. Krek je pričel delovati, da se združi vse za varstvo svojih pravic. Ta misel je premagala in njen sad je jugoslovanska deklaracija.

Po smrti Stürgkhovi niso nehale nemške intrige. Körber je bil le malo časa na krmilu. Spitzmüllerjev poskus, da bi preosnoval vladno se je ponesrečil. Prišel je Clam-Martinic, ki je izjavil, da je njegov program Avstrija. Tudi on je padel. Sledil je Seidlerjev začasni kabinet. Spočetka nismo imeli povoda nastopiti proti njemu, in dovolili smo mu začasni proračun. Med tem je prišla amnestija, ki je napravila med nami dober vtis, med Nemci pa hud odpor. Spravili smo v red begunsko vprašanje, vojaške podpore zvišali, obnovili porotna sodišča, vojaškim sodiščem odvzeli sodstvo nad civilnimi osebami. Seidler nam je ponudil dva ministrska sedeža, ker pa ni priznal naše deklaracije, smo proti njemu v najstrožji opoziciji, o kateri pravi dr. Šusteršič, da so otročarije. Ob svojem času se bo pokazalo, kdo je bil značilen in kdo trs, ki ga veter maje.

Dr. Šusteršič je že pol leta prej zahteval, koga naj volimo v delegacije. Sklenili smo, da volimo tistega, do katerega imamo zaupanje in zato smo volili dr. Korošca.

Naša država stoji pred važnimi dogodki. Prihodnji dnevi bodo pokazali, ali bo svetovni mir. V rokah Černinovič je, kak bo. Mi smo za samoodlobo narodov, kar zahtevajo tudi boljševiki. Naša diplomacija ni še nikdar imela take odgovornosti polnega dela.

Sodbo o našem delovanju prepustimo Vam in našemu ljudstvu in te sodbe se ne bojimo. (Dolgotrajno odobravanje.)

Prof. Bogumil Remec: Slišali smo poslanca Jarca, ki nam je pojasnil, kako so poslanci zastopali koristi slovenskega ljudstva. Predlagam sledečo

zaupnico:

Zbor zaupnikov S. L. S.

1. radostno pozdravlja ustanovitev Jugoslovanskega kluba;

2. odobrava, da so naši poslanci S. L. S. v delegacije poslali načelnika Jugoslovanskega kluba;

3. obsoja izstop poslancev dr. Šusteršiča in Jakliča.

(Burno, dolgotrajno odobravanje in živio, klici.)

Dekan dr. Kržišnik: Predlagam, naj se izreče našim poslancom še večja, najširša zaupnica. (Viharno odobravanje.)

Načelnik A. Kalan: Dajem zaupnici na glasovanje; kdor je zanj, naj dvigne roko. (Klici: Vsi! Živeli naši poslanci! — Dolgotrajno odobravanje.) Konstatiram, da je zaupnica soglasno sprejeta.

Deklaracija.

Predsednik vitez Pogačnik: K besedi se je oglasil državni poslanec dr. Lovro Pogačnik. Burno pozdravljen govori dr. Lovro Pogačnik: Slavni

zbor! Govoriti imam, kar je celemu narodu od Triglava do Kotorja, od Zile do Drine, najdražje, o našem narodnem vprašanju, o naši jugoslovanski deklaraciji. V tem trenutku mi vhaia spomin v zgodovino prešlih stoletij, v zgodovino težkih bojov naših prednikov. Povdariti moram ob tej priložnosti, da so naši predniki prišli v te pokrajine bojeviti, da so pred seboj podili z mečem v roki Langobarde in Avare, da so si s svojo srčno krvjo osvojili to zemljo, na kateri živimo. Imeli so naši predniki svojo svobodno državo. Prišli pa so težki časi, prišli so Bavarci, prišli Franki ter nam jemali s svojo nemško kolonizacijo naše zemlje, — skoro do Drave. Bile so težke ure za naš narod, a tudi v tej dobi so kazali naši predniki, da so svobodni rod. Dalje nas zgodovina uči, da so v nekdanji Karantaniji, ki ni obsegala samo sedanje Koroške, ampak tudi Kranjsko, del Štajerske in Primorja bili združeni Slovenci v eno državno telo. Še l. 1411. je Ernest Železni prisegel na slovenskem vojvodskem prestolu slovenskemu kmetu v roke v slovenskem jeziku. Tega vojvodskega prestola nam ne bodo našli narodni nasprotniki nikdar mogli izbrisati iz zgodovine. Toda od takrat naprej je padala samostojnost slovenskega naroda. Rekel bi, da smo z ustoličenjem Ernesta Železnega izgubili zadnjo sled državne samostojnosti. Večkrat je že naš slovenski rod pokazal svojo voljo, da hoče sam voditi svojo usodo, tako n. pr., ko so naši prednamci pošteno nabili Ljudevita Pobožnega. Pa poglejte dobo celjskih grofov. Viselo je na niti, ali bodo obvladali celjski grofje nad vsemi združenimi jugoslovanskimi deželami. In leta 1527. je hrvatski sabor na Cetingradu izrečno povdaril, da voli Ferdinanda za svojega vladarja brez Madžarov, sam in svobodno. In pozneje, ko je slovenski kmet ječal pod pritiskom nemških graščakov in valpetov, je branil hrvatski plemič naše pravice in iskal zveze med svojimi in našimi zemljani. Leta 1660 je hrvatski sabor izrečno sklenil upostaviti zvezo s Štajersko, Koroško in Kranjsko, torej s Slovenci.

Leta 1712, ko je šlo za to, kako se naj uredi prestolonasledstvo v Avstriji, je priznal hrvatski sabor vladarske pravice le oni princezinji, ki ima Kranjsko in Štajersko in ki vlada v Avstriji. Zahtevali so tedaj to, kar je bilo že svoje čase, in kar zahtevamo tudi mi danes. O tem govore zgodovinske listine, ki pomenijo več kakor pa kaka cunja, naj ima potem judovski ali krščanski nemško ime. In iste listine tudi govore, da je naš narod ohranil in rešil Avstrijo in Nemčijo pred turškimi napadi z lastno krvjo. (Klici: Tako je! — Burno odobravanje.) In Jožef II. je v letih 1780. do 1791. združil Štajersko, Koroško, Kranjsko in Primorsko v eni upravni celoti, v graški guberniji. Jožef tega ni storil iz ljubezni do nas, pač pa vsled državniške modrosti, ker se je dobro zavedal, kako je nespametno, služiti petim gospodom mesto enemu samemu. Pozneje nas je združila doba francoske revolucije. Ko je zapel naš Vodnik »Oživljeno Ilirijo«, smo imeli Jugoslavlani tudi svoje ilirsko kraljestvo. In ni samo Napoleon priznal Ilirije, tudi avstrijska vlada je leta 1815. izjavila, da ilirsko kraljestvo obstoji in naš vladar nosi še danes naslov kralja Ilirije.

Vso moč so imeli do leta 1848. le veliki, a narod sam pa je garal in trpel ter se ni zavedal svoje moči. A leta 1848., ko so povsod vstajali narodi, je vstal tudi slovenski narod, medtem ko je že pred tem časom zapel naš veliki Prešeren v svojem »Kratu pri Savici« pesem politične svobode slovenskega naroda. Takrat pa so padli le privilegiji posamnikov.

Kdo nam more torej očitati, da se nismo zavedali svoje politične bodočnosti? Od leta 1848. do 1867. so zahtevali naši narodni zastopniki združeno Slovenijo. Toda največje neumnosti so storili Slovenci takrat, ko so volili v državni zbor razne Hohenwarte, Barbote in druge pritepenice kot naše zastopnike. Ti so vplivali na naše narodne poslance, da so stopili na pot takozvane »realne politike«. Leta 1867. so govorili radikalno in proti dualizmu, a ko je prišlo do glasovanja v državnem zboru, so glasovali za dualizem, ker so na podlagi »realne politike« dobili gorenjsko železnico. Tako nam je bila ta »realna politika« v veliko nesrečo, kajti železnico bi vseeno dobili — proti razvoju časa ni mogoče iti —, a nam bi ne bilo treba kloniti tilnika, treba bi ne bilo dualizma.

Resonanca našega narodnega življenja je bila do l. 1848. tiha, le Prešeren in duhovščina so dvigali svoj glas. Od l. 1848. do l. 1867. so padali nemški Lesevereini; takrat se je tudi naš kmet pričel zavedati. Od l. 1867. naprej pa je šlo korakoma naprej. Izobrazba našega ljudstva je naraščala in ko je S. L. S. pričela s svojim delom, so se uredile šole, zadržna organizacija se je širila. In ko je naš kmet postal samsvoj gospodar na svoji zemlji, se je zavedel svoje svobode. Vsem so nam še v spominu krasni trenutki bojev za splošno in enako volivno pravico, ki so vrgli privilegije stanov.

V tem našem idealnem delu za našo kulturo nas je prehitela svetovna vojska. Pred njo nam je bil ideal avtonomija. Toda kaj se je zgodilo z avtonomijo, vemo vsi najbolje. Ko je z vojsko zavladal grof Stürgkh, so uklenili to avtonomijo v težki jarem vojne hujskarije in vohunstva. Danes vemo, da pravice avtonomije ne pomenijo nič, ako nima ozadja lastne države. (Viharno pritrdjevanje.)

Trpeli smo, — med tem, ko so naši fantje in moške dokazovali na vseh frontah, da ga ni junaka nad Jugoslovonom. (Živahno odobravanje. Klici: Živeli slovenski fantje.)

V tem trpljenju pa smo se zavedli, da je naša edina rešitev samostojnost jugoslovanskega naroda. Zavedli smo se, da smo Jugoslavlani en rod, ena kri, sinovi ene matere in očeta. (Burno, dolgotrajno odobravanje.) Da smo prišli skupno in istočasno na pozorišče zgodovine in da hočemo, ako že moramo, tudi skupno in istočasno zginiti s tega pozorišča. (Viharno odobravanje.)

Doba splošne vojne dolžnosti, splošnega gladi in gorja mora pomesti tudi s privilegiji narodov. Ideja ne ubije nobeno nasilje. Mučeništvo zmaguje. (Odobravanje.)

Vsak čuti, da je naša jugoslovanska deklaracija izrasla iz ljudstva. Ko sem prišel iz Črne Gore domov in slekel vojaško suknjo, je bila moja prva pot k dr. Kreku, ki sem mu rekel: Mi moramo nekaj storiti! Kaj pa Ilirija? — In dr. Krek je odgovoril: Lovro, miren bodi; vse je pripravljeno! — Zato moram reči danes, da je bivše načelstvo S. L. S. precej nedolžno pri sestavi majniške deklaracije. Ko sem pozneje prišel na Dunaj, sta bila dva moža, ki sta pripravljala pot naši deklaraciji, dr. Krek in dr. Korošec. (Klici: Živel dr. Korošec!) 30. maja dopoldne smo se razgovarjali, kako bi označili naše stališče in popoldne je prinesel prof. Jarc prvi načrt deklaracije, nakar jo je poseben odsek koncipiral. Takrat smo se dogovorili, da je predpogoj za vstop v Jugoslovanski klub podpis jugoslovanske deklaracije.

Resnici na ljubo moram povedati, da je potemtakem tudi edino jugoslovanski klub upravičen avtentično tolmačiti zmišl in besedilo deklaracije. Odločno zato odklanjamo Šusteršičevo razlago, da je deklaracija naš maksimalni program. (Viharno odobravanje.)

Deklaracija slove:

»Podpisani poslanci, ki so združeni v Jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da zahtevajo na temelju narodnega načela in hrvatskega državnega prava, naj se vse zemlje monarhije, v katerih bivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, združijo pod žezlom habsburško-lorenske dinastije v samostojno državno telo, ki boji prosto vsakega narodnega gospodstva tujcev in ki boji zgrajeno na demokratičnem temelju. Za uresničenje te zahteve enotnega naroda bodo zastavili vse svoje sile.

Kak je bil razvoj deklaracije, ste videli sami. Takrat, ko smo jo predložili svetu, kmo zadihali svobodnejše. Odlični politik liberalne stranke mi je rekel ob smrti Krekovi: Dr. Krek nam je dal misel in — korakje, ki bi je ne mogel dati niti jaz, niti Šusteršič! (Smeh.)

Ravno bivše načelstvo S. L. S. pa ni storilo v tem pogledu nobenega odločilnega koraka, razen sklepa v izvršilnem odboru, oziroma vodstvu stranke.

Po veliki osebnih zaslugi našega presvitlega knezoškofa dr. Jegliča, po soglasni izjavi vseh slovenskih strank, so se pričele oglašati slovenske občine, slovenske žene, in razne naše korporacije za našo svobodo.

Ne mislimo, da se bodo naše zahteve udeležile čez noč, toda ako sledimo toku časa, vidimo, da smo v štirih letih doživeli več kot prej v sto letih. Ravno zaradi tega pa sem prepričan, da bo ta hudournik naših zahtev po svobodi narastel v veletok, ki se da pač uravnati ne pa ustaviti, kajti kar je narava združila, mora prej ali slej priti skupaj.

Mi gledamo zaupno na vladarja, ki je ob nastopu vlade obljubi enako pravico vsem narodom, in na tega vladarja jasno apelira deklaracija, ko pravi, da hočemo združeni biti pod habsburškim žezlom. (Odobravanje.) Habsburžani bi prespali važen zgodovinski trenutek, ako bi nam ne dali samostojne države. Mi hočemo biti svobodni in zato bomo bo, kar hočemo, tudi dosegli prejalisle. Volja ljudstva je prva solidna podlaga vsakega zakona, vsake ustave.

Vam pa na pot:

Pojdite do zadnje kože preko meje in oznanujte: Svobode hočemo v jugoslovanski državi!

In vi vsi, ki ste seme izkrvavega naroda, mislite le eno: kako boste združeni vse svoje moči, vse svoje zmoglosti, vso svojo ljubezen in vse svoje srce posvečali naši jugoslovanski državi, za njen procvit, kulturo in blagostanje! (Burno odobravanje.)

Dež. poslanec Škulj: Občina za občino se oglašja za majniško deklaracijo. Veselo je to, a na drugi strani žalostno, da del naroda, kočevski Slovenci, tega po svojih zakonitih zastopnikih storiti ne morejo. Smo razpršeni, a nobeden s tako hrepenečim srcem ne zasleduje dela za jugoslovansko svobodo ko ravno mi kočevski Slovenci. Rečem vam: Ako ste vi imeli hudo revizijo, smo jo imeli mi še huišo. Ako kličete, da je nemško gospodstvo žezmerno, potem pravimo mi, da je neznošno. Iskrene pozdrave od nas Kočevcev vsi Slovenci in Slovenke, ki podpirate delo za jugoslovansko svobodo. Kočevci Slovenci, ki se delansko ne moremo udeleževati tega dela, molimo in prosimo, da bi kmalu uspelo! (Odobravanje.)

Majniška državnonpravna deklaracija naš minimalen program.

Dekan dr. Kržišnik predlaga nato naslednjo resolucijo:

Zbor zaupnikov S. L. S. z veseljem odobrava soglasni sklep vodstva stranke dne 18. sept. 1917, s katerim se je S. L. S. izjavila za majniško deklaracijo, odločno na zavračanje kasnejše tolmačenje bivšega načelnika stranke, češ, da je majniška deklaracija naš maksimalen program.

Resolucija je bila soglasno med velikim odobravanjem sprejeta.

Stališče stranke.

Zupnik Val. Zabret:

Velecenjeni zborovalci!

Kadarkoli zaključujem letne račune pri domači Rajf-Krekovi hranilnici, občudujem soliden in zdrav ustroj denarnih zadrug: vse napake, ki sem jih sam ali so jih naredili moji sotrudniki tekom poslovnega leta, vedé ali nevede pridejo sedaj na dan kar same od sebe, pokažejo se in odleté, potem šele moreš napraviti čisti račun ter mirnega in pogumnega srca stopiti v novo poslovno leto, na novo delo!

Tak proces, se mi zdi, se je letos izvršil z našo S. L. S. Že nekaj let sem smo vsi — prav vsi čutili, da pri naši veliki politični zadruzi nekaj ni prav, drug drugemu smo tožili o napakah, ki so se zajedle v ta organizem, želeli smo, da se napravi remedura, a nikoli se nismo mogli zediniti, kako to napraviti.

Lansko leto smo že začeli in tudi letos smo že parkrat hiteli v Ljubljano odpravljati to bolehnost, pa ni šlo in ni šlo, s strahom smo pričakovali operacije, težke operacije.

Ali hvala Bogu tisočkrat — operacije ni bilo treba. — S. L. S. — ta velika politična naša združba — je bila še toliko zdrava in solidna, imela je še toliko zdrave sile v sebi, da je sama od sebe prisilila napake, da so se pokazale in se — odpravile. (Živahno odobravanje.)

Zdrav, svež veter je potegnil po deželi — završalo je, mogočno drevo se je zmažalo, a padlo ni, podrlo se ni: S. L. S. stoji danes pred nami pomlajena, prenovljena. (Burno odobravanje.)

Enega pa ne smemo prezreti: Ko sem pri hranilnici napravil čisto bilanco, napravim tudi trden sklep, da se bom v prihodnjem poslovnem letu skrbno ogibal vseh teh napak, ki so pokazale: napravim tudi načrt, kako se izogniti tem napakam, načrt, kako delati, da bo hranilnica v prihodnje kar mogoče brez graje funkcionirala v blagor vsem zadrugarjem.

Tako bodi tudi stališče naše prenovljene S. L. S. Trden sklep in načrt

smo napravili s štatutom, ki smo ga ravnokar sklenili in odobrili. Ne pozabimo na napake, ki so se tekom let vgnezdile v S. L. S. in čuvajmo, da se vnovič ne zajedo in ne oslabe tega organizma.

Čisto napačno bi bilo, če bi se S. L. S. zavzela samo za en stan, vse druge pa bi porinila v stran. S. L. S. ne more in ne sme biti stranka duhovnikov, ne uradnikov, ne kmeta, ne delavca, ne obrtnika in ne industrijca, temveč je in mora ostati ljudska stranka, v kateri imajo prostora vsi sloji brez katoliške vere in resolucije katoliških shodov ne samo na programih in oklicih, ampak predvsem v dejanju. — (Burno odobravanje.)

Kdor se načel naše sv. vere ne drži tudi v življenju, lahko s S. L. S. simpatizira, lahko s njo sodeluje, a njen član biti ne more. Še manj pa rru sme stranka poveriti kak mandat ali kako zastopstvo. (Odobravanje.)

V narodnem oziru želi in hoče S. L. S. z vsemi, tudi z onimi Slovenci, ki so ji v svetovnem naziranju popolnoma nasprotni, delovati v popolni edinosti in najtrdnjši zvezi in zato iskreno pozdravlja združenje vseh slovenskih poslancev v jugoslovanskem klubu ter hoče ta klub z vsemi močmi podpirati. Nikakor pa S. L. S. v imenu narodnosti ne more skleniti premirja v verskem oziru z onimi slovenskimi brati, ki nasprotujejo veri in njenemu blagodejnemu uplivu. (Odobravanje.)

Z ozirom na notranjo organizacijo stranke, dalje z ozirom na razmerje do izvenkranjskih Slovencev kakor tudi z ozirom na kulturno delovanje stranke se S. L. S. v polni meri strinja in odobruje resolucije sklenjene na shodu somišljenikov vseslovenske ljudske stranke, dne 11. septembra t. l. in hoče skrbeti, da vse te resolucije čimprej postanejo dejanje. —

Vse svoje delovanje pa hoče S. L. S. razviti strogo v okviru majniške deklaracije, v neomajni zvestobi in udanosti do naše habsburške vladarske hiše, v okrilju naše skupne habsburške domovine, v čisti, neskaljeni ljubezni do jugoslovanskega naroda, v edinosti in pokorščini do našega višjega nadpatrijarha. (Odobravanje.)

S. L. S. zelo obžaluje, da je med njo in precejšnjim delom kranjske duhovščine prišlo do nerazporazumljenja, ker se zaveda, da je bila duhovščina dosedaj njena največja opora in da je ravno vsled te opore mogla blagodejno delovati. Zato S. L. S. želi, da bi vsako nesporazumljenje čimprej izginilo. S. L. S. iskreno prosi vse č. gg. duhovnike, da bi bili tudi v naprej njeni zvesti prijatelji in zvesti sodelavci. Tiste gg. duhovnike pa, ki menijo, da ji še ne morejo zaupati prosi, naj upoštevajo, da se mora politična stranka, v kolikor ji to dopuste njena temeljna načela, prilagoditi toku časa in razvoju idej, ki v sedanjem vojskinem času dozorevajo in katerih se je vse slovensko ljudstvo v ogromni večini oprijelo. V tem smislu naj blagovolijo č. gg. duhovniki opazovati delovanje pomlajene S. L. S., ki si je v svesti, da mirne vesti prepusti sodbo o svojih načelih in o svojem delovanju, Bogu in zgodovini. (Odobravanje.)

Tako bodi naše stališče, stališče S. L. S. Zvestoba veri naših očetov, zvestoba cesarju, zvestoba naši avstrijski domovini, zvestoba ožji Jugoslaviji, zvestoba zdravemu demokratizmu. Čuvajmo, delajmo, da to stališče ostane čisto, neskaljeno. Če se to zgodi, potem smem danes obnovljeni in premlajeni S. L. S. zaklicati:

Judaea et Jerusalem, nolite time-re; eras egrediemini et Dominus erit vobiscum! S. L. S., ne boj se! V novo leto 1918. greš nova, mlada, čila in zdrava, krepko naprej! Bog bo s teboj! (Viharno odobravanje.)

Kaplan Kapš: Prinašam pozdrave s krške doline. Glasilo dr. Lampeta je napadlo našega poslanca Hladnika. Protestiram proti glasilu dr. Lampeta, ki skuša sejati razdor med našimi poslanci. Poslancu Hladniku cel okraj popolnoma zaupa. Dotakniti se moram tudi pisave »Domoljuba«. Poslali smo mu v objavo deklaracijo, a urednik je odgovoril, da potem nima prostora za druge stvari. In ravno božična številka je čisto pusta in prazna. Z vso odločnostjo moramo zahtevati, da se postavi »Domoljub« popolnoma na stališče S. L. S., ali pa naj urednik odstopi. (Odobravanje.)

Poslanec Evgen Jarc. Pod oklicem Slov. kmetijske stranke so podpisani zaupni, oproščeni vojaščine, člani dež. mesta za dobavo klavne živine, cestni odločniki, vsi, ki so več ali manj odvisni od dež. občora. Pozivljamo pa vse, na katere bi se na katerikoli način skušalo s silo uplivati, naj naznanijo vsak posamezni slučaj našim poslancem, da nastopijo proti vsakemu pritisku! (Odobravanje.)

Župnik Finžgar (burno pozdravljen): Cenjeni zborovalci! Gospod predgovornik se je dotaknil »Domoljuba«. Prav je imel. Mi smo danes prišli v mrazu, snegu in zametih semkaj, in smo slišali stvari, kakor jih mnogi iz Vas niso slišali: To je razvoj vprašanja Jugoslavije. O teh stvarih bi morali biti vsi proučeni že prej — saj se vse to ni zgodilo včeraj. Vsak pa ve, da imamo za to častnike, ki nam o tem poročajo in nas pouče. Mi imamo političen list »Domoljub«, ki ga bere morda 30.000 ljudi. In ta list molči kot riba v vodi o najvažnejši vprašanji našega naroda. In če bi kdo — saj je poročal. — Je — pa tisto, da je to, to je votlo gromenje. To ni pohujšanje na narodnem polju, kot ga ni enakega. Učimo se od drugih narodov. Jaz sem mnogo občeval z Mažari -vojaki. Da — kako se tam že tri leta staremu otročiču pripoveduje in v šoli, v cerkvi, na cesti in doma: Ti si Madžar! In pri nas! Toliko kot nič. Mi ljudje smo ogenj — ogenj gori, če se prikladajo drva. Če teh ni, ogenj ugasne. Zato pa: Ponavljaj, uči, pripoveduj otroku v zibel in starcu za pečjo: Ti si Slovenec, ti si Jugoslovani! — Drug izgovor: Bog ve, če bo kaj! To je naš greh. Strah! Nič batil! Mi ne zahtevamo nič tujega, nič krivičnega, ampak samo to, kar nam gre po sami božji postavi. Prav je imel kmečki mož, ki je odgovoril na tako čenčanje: Hudirja, če imam veliko njivo izorati, pa bom doma sedel in stokal, ne bo nikoli zorana. Zato bom vesel napregel voli in zastavil brazdo, enkrat jo bom gotovo obdelal. Tako mi. Čas je tu, da zastavi vsak mož, vsak fant, vsaka mati in dekle narodni plug brez strahu in obotavljanja za našo Jugoslavijo. In dolžnost »Domoljuba« je, da tej plati posveti vse svoje sile — pa ne v sirovem zmerjanju, ne v psovkah — moške, bodimo taktični, dostojni in pustimo sleparje, jerobe, farizeje, »fronde« in druge take psovke drugemu listu in letakom. Zato predlagam sledečo resolucijo:

»Ker »Domoljub« že dolgo časa zanemara svojo dolžnost, ko o za nas najvažnejšem političnem vprašanju, jugoslovanski deklaraciji, premalo ali skoraj nič ne piše,

ko pušča slovensko ljudstvo v popolni nejasnosti glede S. L. S. in ne najde besede, da obsodi nepotrebno in škodljivo kmečko stranko

— pozivajo zbrani zaupniki S. L. S. uredništvo tega lista naj mu smer takoj spremenijo, sicer bi mu morali odtegniti svoje zaupanje in pomoč ter ga pozvati, naj odstopi.« (Burno odobravanje.)

Župnik Ljudevit Bajc: Predlaga sledečo resolucijo:

Zbor zaupnikov poziva državne, oziroma deželne poslance dr. Šusteršiča, Jakliča, dr. Lampeta, dr. Pegana in dr. Zajca kot glavne krivce, ki so poskušali razbiti S. L. S. in so se z vstopom v drugo stranko izključili iz S. L. S., da takoj odlože vse od stranke sprejete državno-, oziroma deželnozborske mandate. (Burno odobravanje.)

Načelnik Kalan: Resolucije župnikov Zabreta, Finžgarja in Bajca dajem na glasovanje. Kdor je zanje, naj dvigne roke.

Vse dviga roke, dolgotrajno viharo odobravanje.

Prelat Kalan: Stojimo na stališču, da S. L. S. obstoji in da jo nikdo nima pravice razbiti. Konstatiram, da so bile stavljene resolucije soglasno sprejete. (Burno odobravanje.)

Volitev načelstva.

Predsednik vitez Pogačnik: Voliti nam je načelnika S. L. S. (Živahni kliči: Živijo prelata Kalan!)

Poslanec Gostinčar: Predlagam za načelnika S. L. S. prelata Kalana.

Burno, dolgotrajno odobravanje in živijo-kliči prelata Kalanu.

Vitez Pogačnik: Splošno navdušenje in pritrdjevanje mi je dokaz, da je glasovanje nepotrebno. Pozdravljam novega načelnika stranke! (Burni kliči: Živel prelata Kalan!)

Prelat Kalan se zahvali za izvolitev načelnikom S. L. S.:

Gospod! Vašemu skupnemu sklepu in Vaši želji se pokoravam. V svojem političnem delu in življenju sem bil vedno tega mnenja: Kolikor višje je kdo v politiki postavljen, toliko bolj vestno, bolj natančno, bolj uslužno mora izpolnjevati svojo dolžnost. Zato vidim v tem poslu le delo, trud in skrb, ki jim bo mogoče zadostiti le s tem, če me bodo gospodje podpredsedniki, ostali člani načelstva in vsi somišljeniki vsestransko podpirali. To breme prevzamam jaz za toliko časa, dokler se ne upostavi normalne razmere in se ne vrnejo z zmagajo ovencani naši mošje in fantje z bojišč. Za ta čas pa prosim vsestranske podpore, da bo S. L. S. res pomlajena in prenovljena šla na plan z novim življenjem in novim delom. (Živahno odobravanje.)

Dr. Jež: Slavni zbor! Zbor zaupnikov je slovesno izjavil, da S. L. S. prejkoslej obstoji in današnji dan je vstala prerोजना in pomlajena. Dapa zagotovimo, da se kaj katerega kot v preteklem ča-

su v naši stranki ne bo več dogajalo, je treba, da zbor izvoli za podnačelnike moze, ki živjajo zaupanje vseh slojev.

Zato naj zbor zaupnikov S. L. S. kot vrhovna oblast v vseh strankinih zadevah izvoli v začasno načelstvo sledeče gg.:

poleg prelata Andreja Kalana, kot načelnika; državnega poslanca dr. Lovra Pogačnika, Janeza Novaka, posestnika, prvega občinskega svetovalca, Račje selo pri Trebnjem; deželnega poslanca Antona Kobija, posestnika Ivana Štrčina, obrtnega svetnika Ivana Ogrina in državnega ter deželnega poslanca Jožefa Gostinčarja kot podnačelnike.

V začasno načelstvo spadajo tudi vsi državni in deželni poslanci S. L. S.

Z ozirom na zunanje težkoče poveri zbor zaupnikov začasno do prihodnjega zbora zaupnikov začasnemu načelstvu vse posle, ki po strankinem pravilniku pripadajo strankinemu vodstvu, izvrševalnemu odboru in ožjemu svetu.

Glede na slabe skušnje zadnjih časov smatra zbor zaupnikov razmeram časa in demokratičnemu duhu primerno preosnovno strankinega pravilnika in naroča načelstvu, da naj izdela pravilnik po načelu pravičnosti do vseh slojev, za blaginjo ljudstva na katoliškem, narodnem in demokratičnem temelju ter ga predloži prihodnjemu zboru zaupnikov.

Predlogi in resolucije dr. Ježa so bili soglasno z navdušenjem sprejeti.

Pri slučajnostih se je oglašil k besedi predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec, burno pozdravljen od zborovalcev.

Pozdrav štajerskih Slovencev.

Dr. Korošec: Oglasil sem se k besedi kot odposlanec štajerskih Slovencev. Vsakokrat, kadar je imela S. L. S. zborovanje v Ljubljani, smo prihiteli tudi štajerci, da se izrečemo z vami solidarne. A odkrito lahko povem, da nikdar ni sledilo našemu potu na Kranjsko toliko srca s svojo vero in svojim navdušenjem kakor baš danes, ko obhajate prerojenje S. L. S. Ko je nastal razdor, se od štajerskih Slovencev nikdo ni pomišljal niti trenutek, kam naj stopi, ampak od prvega do zadnjega, po bregovih in dolinah smo stopili vsi na ono stran, ki jo danes vidimo tukaj kot rekonstruirano S. L. S. Moje veselje je danes tem večje, ker vemo, da ste sicer nekoliko glav izgubili, da ste pa postali vsled tega enotnejši, nam bližji in zato tudi milejši. Mi vemo, da dobi prva beseda, ki stoji v naslovu naše stranke, sedaj velik pomen, in zato obmejni Slovenci vrisamo veselja, ker vemo, da bomo našli v Slovincih na Kranjskem vedno oporo in pomoč in tudi nasvete, kadar jih potrebujemo. Mi mnogokrat potrebujemo ravno tolažbe. Vi veste, kako se nam je godilo na primer v začetku svetovne vojne. Kam naj gledamo, če ne na Kranjsko, če ne semkaj, kjer vendar vlada jo v deželi Slovenci neomejeno? Zato smo veseli, da je zdaj zmagala v tej stranki čista slovenska narodna struja. V imenu obmejnih Slovencev štajerskih vam častitamo na tej zmagi in vam sporočamo pozdrave in najiskrenejše želje na vašem procvitu.

Zastopnik koroških Slovencev.

Urednik S modej: Mili bratje! Tudi koroški Slovenci smo, kakor naši predragi štajerski bratje, ki so z nami stali vedno ramo ob ramo, prihajali ob vseh velikih slavnostnih priložnostih v belo Ljubljano, naravno središče Slovenije. A ne zamerite mi, da se dotaknem danes tudi nemile strune, stvari, ki nas je spravila dostikrat takorekoč v obup. Tudi Korošci smo prinesli vedno svoj delež k slavnostim: kako je na primer govoril na zadnjem katoliškem shodu naš prvoborilec. Prinačali smo na vaše slavnosti, se napili tu narodnega navdušenja, veselja do dela in upanja na boljše prihodnost, a po vsaki slavnosti smo imeli tudi — slavnostnega mačka... Kajti občutili smo na lastni koži, da so bile tiste lepe besede gotovih govornikov izgovorjene le kot fraze, brez resne misli in brez namena, izvajati tudi konsekvence. Slovenci na Koroškem smo še mlado deblo našega rodu, ki še ni izživel, ne še poglalo tistih korenin, ki jih lahko požene. Nas življenje še žaka, zato ne maramo umreti, ampak bomo živeli. Leta 1906 se je začela odločati naša usoda. Dobro smo se tedaj zavedali, da gre za naše življenje pri volilni reformi. Kliči smo na pomoč, a takratno vodstvo S. L. S. nas je pustilo na cedilu. Na naše prilozbe se nam je pretilo z žibo, če ne vmojkrmo. Danes imamo zadoščanje, da je šiba zamahnila po tistem, ki je z vo grozil nam. Kako hud boj bojujemo koroški Slovenci, o tem nima pojma, kdo ga ni sam poskusil. Pride naj pa le za pol leta med nas in vedel bo, kaj je naša borba. Lepe besede smo slišali pri ustanovitvi Vseslovenske ljudske stranke in bili smo jih iz srca veseli. Toda dejanja, ki so jim sledila, so bila drugačnja. V besedah so bili Vseslovenci, v dejanju pa se je pela tukaj pesem »Zadovoljnega Kranjca«. Vodnik je zapel to pesem v čisto drugem smislu, v

narodnem smislu, kot je to dokazal v »Iliriji oživljeni«.

Dvojen absolutizem smo doživeli v tej vojski. Na Dunaju je vladal absolutizem grofa Stürgkha; ta absolutizem je gonil naše najboljšje, najbolj verne, najbolj narodne duhovnike s Koroškega v ječo, je preganjal najbolj značajne moške. Opljuvani, tepeni, suvani, zaničevani so sedeli naši duhovniki v ječah. A tisti osebni prijatelj Stürgkhov, ki je bil kot predsednik V. L. S. poklican, da nas brani, se ni zganil. Jaz ga danes kličem na odgovor! Predragi! Zavedajte se, govorim tukaj premišljeno.

Sedaj vam bo pa umljivo zadržanje koroških Slovencev, umljivo pisanje naših listov; sedaj vidite, kako prav smo imeli, da smo posvetili prvi v ta neznosni smrad, v to temo, ki je vladala med vami, da smo se uprli terorizmu, ki je tlačil nas vse. Današnji shod nam zato daje zadoščanje in budi upe, ki nas ne bodo varali. Zakaj, stranka je očiščena. Današnji shod je dokazal, kako globoko sega pri vas ljubezen do naroda. Ne bom govoril o tisti mali četi kranjskih duhovnikov, ki še danes ne umevajo pomena narodne misli za ohranitev katoliške vere med nami. Zavedati se moramo, da je nemški protestant tisti, ki stoji za nami in nas hoče narodno in versko uničiti. Ne pozabimo, da se tisti, ki se bori za našo narodno stvar, bori za katoliško cerkev. Očiščen je generalni štab, vrhovno armadno poveljstvo naše stranke na Kranjskem. Naroda ni prav nič treba izčistiti, treba mu je le pokazati pravo pot. Zato mi ne boste zamerili, če povem svoja in tovarišev čustva, ko se je začelo pri vas čiščenje. Vi ste povešali glave, mi smo jih dvigali, zavedajoči se, da si le tako zavarujemo bodočnost. Sedaj se nam ni bati, da bi se to, kar se tukaj govori, tudi ne izvršilo.

O dvojnem radikalizmu smo brali v zadnjem času. Strašno radikalna je »Resnica«. A iz istih krogov je izšel članek v »Reichsposti«, da je Šusteršič zato izstopil iz Jugoslovanskega kluba, ker je proti deklaraciji. En radikalizem je za volilce, eden pa za vladno, katero bodo še naprej molzli. Mi smo drugačni značaji; boj nas je izbistril in resnico povemo povsod, kjer moremo.

V kakšnih razmerah živimo, to kaže naš molk še sedaj na Koroškem. Ta molk vpije po svobodi, a mora vpiti še danes med štirimi stenami. Bodite nam bratje v resnici, v srcu in dejanju, in potem smo prepričani, da bomo prišli v meje naše bodoče Jugoslavije, ki je tako priručno ne bo pozdravil na celem jugu nihče kakor mi. (Viharno odobravanje.)

Zastopnik Goricanov.

Poslanec Fon: Slišali ste danes mnogo lepih in krepkih besedi. Samo še par stavkov: Goriska S. L. S. vas priručno pozdravlja! Krepke volje je treba, naj se pričenja smotreno, krepko delo. (Živahno odobravanje.)

Načelnik A. Kalan: Rešili smo vse točke dnevnega reda. Najiskrenejše se zahvalim za obilno udeležbo in za zanimanje, ki ste ga posvečali današnjim razpravam. Vse nas napolnjuje ena misel, da bi mogli služiti svoji domovini. Ob tej priliki se moramo spomniti naših mož in mladeničev na vseh bojnih frontah. Mnoga poročila, ki smo jih dobili, dokazujejo, kako spremljajo z velikim zanimanjem dogodke v domovini, kako gledajo, katero pot bomo krenili. Glasovi pa, ki prihajajo, so vsi isti: S. L. S. ohraniti in pomladiti! Braniti prava načela S. L. S. — Zato veljaj zadnji pozdrav njim! (Burno odobravanje.)

Zaključim zborovanje.

Po zaključnem shodu zaupnikov kranjske S. L. S. se je vršil občni zbor Vseslovenske ljudske stranke, o katerem bomo obširneje poročali jutri.

Pozdravi.

Došli so naslednji pismeni oziroma brzojavni pozdravi:

Milostni gospod prelaj! Radi izredno težavnih razmer na dolenski železnici mi ne bo mogoče se udeležiti sestanka zaupnikov S. L. S. dne 27. decembra t. l. v Ljubljani, izjavljam pa, da sem zvest pristaša te stranke in se pridružujem skupni resoluciji sestanka — Sv. Gregor, dne 23. decembra 1917. — Jos. Adamič, župan.

Nadalje so pozdravili shod Čok iz Trsta, O mahen iz Višnjegore.

Št. Jernej. Doma ostali št. Jernejčani se pridružujemo vašim sklepom. — Roman Janko.

Gorenji Logatec. Logaški zaupniki pozdravljajo iskreno zborovalce in izjavljajo, da ostanejo vsi zvesti stari, v bojih in zmagah preizkušeni zastavi Slov. ljudske stranke. — Franc Kerhne, Gor. Logatec.

Starigr pri Raketu. 27. decembra 1917. Vsed snega zadržani tem potom vsi starogrški zaupniki navdušeno soglašamo. Pod neomadeževano zastavo stranke nesebično, pogumno, vztrajno naprej do zmage. — Kromar, župnik.

Zaradi železniške vožnje se mi ne bo mogoče udeležiti sestanka zaupnikov S. L. S., ako pa dobim voz s konji, pa pridem. Strinjam se pa z Vami, kar sklenete. — Mestno županstvo Višnjagora. — Župančič.

Radi moje bolezni in zelo slabih prometnih ovir mi ni mogoče se udeležiti seje S. L. S. dne 27. t. m. — Kandija. 25. dec. 1917. — Zorc.

Veleč. g. A. Kalanu, voditelju S. L. S. v Ljubljani. Ker se mi sestanka S. L. S. dne 27. t. m. ni mogoče osebno udeležiti, izreklam v imenu topliske občine zaupanje dosedanjim začasnim voditeljem S. L. S. Nasprotno pa obsojam postopanje deželnega glavarja dr. Šusteršiča ter vztrajam z vso odločnostjo z načeli S. L. S., ne pripoznam pa nikoli za potrebno ustanoviti novo stranko, ker bi se z isto pričela le nova vojska. — Županstvo Toplice, dne 23. decembra 1917. — J. Pezdirc, župan.

Interpelacije naših poslancev.

Nemško nacionalno hujskanje v armadi.

Med nevarnimi pojavi, ki so dozoreli pod vplivom nemškonacionalnega duha, ki je zašel tudi v armado, je treba omeniti tudi način pisanja v »Tiroler Soldatenzeitung« l. 1916. Ta list, ki ga je enkrat na teden izdajal tiskovni oddelek jugozapadne fronte, vojna pošta 239 (odgovorni urednik majoravditor dr. Albin Schager), je posebno s svojimi hujskajočimi, proti slovenskemu narodu in njegovim stremljenjem naperjenimi članki na najneprijetnejši način vzbujal pozornost. Tako je izšel dne 1. oktobra 1916. v tem časopisu, ki ga izdaja višja vojaška oblast in ki naj bi mena služiti samo vojaškim svrham, članek, v katerem se je kranjska deželna trobojnica popolnoma v smislu vloge »Nemškega društva v Ljubljani« najluteje napadala ter izrekla zahteve, da se odstrani, ne da bi bila takrat vsemogočna preventivna cenzura to politično hujskarijo zaplenila. A prišlo je še boljše. »Soldatenzeitung« je porabila svoje zveze s sodnim referatom jugozapadne fronte, pri katerem je posloval njen urednik kot voditelj v to, da je temu referatu dohajajoče spise izkoriščala in zlorabljala za politične članke. Opozarjamo le na slučaj župana v Tridentu in na poročilo o namišljenih iredentističnih spletkah salezijancev v Trstu.

Nekaj naravnost neverjetnega pa si je ta zlodlasna »Soldatenzeitung« dovolila v dveh člankih v številki z dne 5. in 12. novembra 1916. pod izzivajočim naslovom »Slovenski iredentizem«, v katerem so bile proti slovenskemu narodu in njegovim političnim voditeljem naperjene najnesramnejše klevete. Članek je dolžil tudi slovensko časopisje obeh strankarskih struj srbofilnih naklepov in označil kot nosilce srbofilnih tendenc bivšega župana Ivana Hriberja, deželnega glavarja dr. Šusteršiča in državnega poslanca dr. Kreka. Sramotilne članke »Soldatenzeitung« je z radostjo ponatiskavalo celokupno nemškonacionalno časopisje, in sicer pod navedbo vira, ker bi bili drugače navzlic mili cenzurni praksi zaplenjeni. Tako je delovalo glasilo vojaške uprave veliko hujske, nego najzloglasnejši politični sramotilni listi. Čudno je pri tem to, da so se drugače vsemogočne cenzurne oblasti pred tem listom sramotno uklonile, kakor bi bilo vsakemu vsenemško mislečemu vojaškemu avditorju dovoljeno, da gre preko obstoječih postav.

Članki v »Soldatenzeitung« so vzbudili po slovenskih deželah največje ogorčenje in skrajno slabo vplivali na razpoloženje prebivalstva. Na najnevarnejši način so pa delovali na fronti sami, kjer so slovenski vojaki, ki so se na najpožrtvovalnejši način borili za cesarja in domovino, smatrali te članke za sramotitev njihove narodnosti, kar so tem hitreje občutili, ker je sramotitev prihajala iz krogov njihovega lastnega poveljstva, kateremu so bili podrejeni. Treba je bilo tradicionalne zvestobe in vdanosti do dinastije, da so mogli slovenski polki ta težki in krivični udarec, ki so ga dobili od vojaške strani, preboleti.

Neki slovenski vojak iz Ptuja je pisal tedaj uredništvu slovenskega tednika »Straža«: »Krvavel sem, roko sem izgubil za Avstrijo in sedaj moram čitati te nizkotne napade, kakor jih niti v mirnih časih niso prinašali najsovražnejši nam listi. Kje so oblasti, ki bi morale take napade preprečiti?«

Ne glede na klavno obnašanje tirolskih cenzurnih oblasti, za katero zahtevamo zadoščanje, nosi odgovornost za ta način pisanja »Soldatenzeitung« v prvi vrsti tiskovni oddelek jugozapadne fronte in njegov odgovorni urednik, znani sovražnik Slovencev dr. Albin Schager. Nezaslišano je, da je mogel ta gospod, ki je imel v rokah justični referat jugozapadne fronte, vpogled v uradne spise tega referata izkoriščati za politične članke, na vrhu tega še v vojaškem listu, ki bi moral biti nepristopen za vsako politiko. Kolikor je znano, ta gospod za svoje velike protipostavnosti in napake ne le ni bil kaznovan, marveč je napredoval v službi višje in višje ter zavzema neki sedaj celo zelo vplivno mesto v neposredni bližini krone.

Vprašamo tedaj:

Ali je Vaša ekselencia pripravljena, to zadevo strogo preiskati in dotične oblasti in organe, ki nosijo krivdo, zaradi za grešenih kršitev postav in dolžnosti poklicati na naistružni odgovor?

Božični nagovor sv. očela na kardinala.

24. decembra je papež Benedikt XV. sprejel kardinala, ki so mu prišli izraziti božične želje. Kardinal-dekan Vannutelli je v imenu kardinalskega kolegija prebral addresso. Sv. oče se je zahvalil nato pa izjavil: Že četrtič bomo zaradi vojske praznovali božične praznike žalostno. Kot pastir človeštva nismo mogli mirno gledati strašne morije, toda naša prizadevanja za mir so padla v praznoto. To nas je močno bolelo. Tolaži nas pri tem le misel da je bilo naše mirovno delo seme, kateremu bo dal Gospod toplote, da bo vzkalilo in zrastle, tolaži pa tudi zavest, da smo storili svojo dolžnost kot zastopnik Kralja miru. Prav ste rekli, gospod kardinal, v svojem nagovoru, da te strašne svetovne žaloigre ne bo prej konec, dokler se ljudje ne povrnejo k Bogu. Navdaja nas najgorečnejša želja, da pospešimo uro, ko se sodobna človeška družba vrne v šolo evangelija. Šele potem, ko današnji slepci spregledajo in gluhi preslišijo, bo težko preizkušnemu človeštvu došla blagovest miru. Nato se je sv. oče v toplih besedah spominjal osvoboditve Jeruzalema, s čimer se je uresničila davna želja očetov. V Jeruzalemu so nekoč rezali oljnine vejice in jih polagali k nogam Kralja miru s klici: Hosana sinu Davidovemu! Dogodki, ki so se pravkar odigrali v Jeruzalemu, govore svojo posebno govorico, ki nas potrjuje v pozivu na narode, naj se vrnejo k Bogu. Kajti v Jeruzalemu niso blagoslovljali koga, ki bi se bil predstavil v imenu oboroženih, marveč tistega, ki je prišel v imenu Gospodovem. Papež je sklenil z iskrenimi željami kardinalom, škofom in duhovnikom ter vsem, ki z njim dele hrepenenja, da bi se svet kmalu povrnil k Bogu in prejel od njega v dar zopet mir.

Z bojišč.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 27. dec. Uradno:

Med Asiagom in Brento kakor tudi na Monte Tomba smo odbili slabše sovražne napade.

Na ostalem bojišču so na obeh straneh streljali.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 27. decembra Veliki glavni stan:

Zahodno bojišče. Na angleški bojni črti so se od časa do časa živahno bojevali pri gozdu Houthouster, na severnem bregu reke Lys, pri Moevres in pri Marcoing. Polki neke gardne divizije so izvedli severozahodno od Bézonsvauxa po krepki pripravi s topovi in z metali min uspešna podjetja. Poizvedovalni oddelki so vdrlí dopoldne v francoske črte; popoldne je pa osvojilo z naskokom več stotnj v zvezi z metalci plamenov in z deli nekega naskakovalnega bataljona v spremstvu letalcev 900 metrov široke prve sovražne jarke. Protinapad Francozov se je izjalovil s težkimi izgubami za nje. Naskakovalne čete so razstrelile veliko bivalisti in se vrnile na ukaz z nad sto ujetniki in z nekaterimi zaplenjenimi strojimi puškami v svojo izhodno postojanko nazaj. Odbili smo francoski oddelek v borbi moža z možem, ki je bil dosegel severno od Oberburnhaupta naše najsrednejše jarke.

Italijansko bojišče. Med Asiago in Brento je včeraj streljanje s topovi ponehavalo. Podnevi so besno streljali v bojnih odsekih in med Brento in Piave. Odbili smo napad Italijanov na Monte Tomba.

Italijansko poročilo.

27. decembra. Na celi fronti so le s topovi streljali. Nad Treviso se je razvila dopoldne velika bitka v zraku. Sestrelili smo osem sovražnih letal, pozneje so bila še tri sovražna letala sestreljena. Škode sovražniki ni veliko napravili.

Splošna mobilizacija na Grškem.

Lugano, 27. dec. (K. u.) Agenzia Stefani: Grški vojni minister je izjavil, da so sklenili splošno mobilizacijo.

Državljanska vojska v Rusiji.

Petrograd, 26. dec. (K. u.) Agentura. Zapri so bančna ravnateljstva Vejnogradskega in Putilova radi pisma generala Aleksejeva Miljukovu, s katerim ga je pozval, naj vse ukrene, da Kornilova ne bo sodilo revolucionjsko vojaško sodišče. Aleksejev je zagotovil, da žele Kerenskij, Savinkov in Filonenko revolucionjsko vojno sodišče, da prikrrije svojo sokrivdo na zaroti.

Amsterdam, 27. dec. (Kor. u.) »Times« iz Petrograda: Zdi se, da čete boljševikov in Ukrajincev žele preprečiti prelivanje krvi. Boljševiki tudi upajo, da bodo Ukrajince potrebovali proti Kaljedinu.

Amsterdam, 27. dec. Reuter: Ukrajinci so zasedli postajo Brajlov; razorožili so 4. gardni polk. General Šerbačov je naznanil, da je na ukaz ukrajinske republike prevzel poveljstvo čet jugozahodne in rumunske bojne črte.

Amsterdam. (Kor. u.) Allgemeen Handelsblad: Angleži in Francozi delajo na to, naj se Ukrajina ne pridruži posebnemu miru. Sporazum je pripravljen priznati Ukrajino za glavno rusko državo in za središče prenovitve Rusije.

Amsterdam, 27. dec. (K. u.) Reuter iz Petrograda: Trocki je naročil ruskemu poveljniku v Harbinu, naj naprosi zastopnike inozemstva, naj umaknejo tuje čete iz mesta.

Amsterdam, 27. dec. (K. u.) Reuter iz Tomsk: V Irkutsku so se bili 2 dni boji med kozaki in posadko.

Amsterdam, 27. dec. Reuter iz Petrograda: Ukrajinci rada je poročala, da so se polastili Ukrajinci na ruski fronti glavnih stanov 4., 8. in 11. armade.

Petrograd, 26. dec. (K. u.) Agentura: Kaljedinov čete so bile pri Bjelgorodu poražene.

Bojševiki in menševiki.

O tem povzemamo iz »Časa« 1. 1918. naslednje zanimive podatke.

Ruska socialna demokracija se je na svojem drugem kongresu v Londonu leta 1903 razceplila v dve frakciji — v boljševike in menševike. Boljševiki (boljšoj = večji) so imeli na kongresu 1903 večino; to pomeni njih ime. Njih voditelj je bil že takrat Lenin; menševiki, menševike na je vodil Martov. Večina (boljševiki) je bila za strogo centralizacijo in radikalno taktiko, menšina pa za rahlejšo organizacijo in milejšo taktiko. Razlika med obema frakcijama je postajala vedno ostrejša. Podobna je razlika med nemškimi radikalnimi socialistimi demokrati (marksisti) in revizionisti.

Boljševiki se radbišejo k taktiki socialnih revolucionarjev. verujejo v bližnjo možnost popolne radikalne revolucije, pozivljajo na boj za zmago revolucije, končni cilj je že zdaj njihov program: centralistična strankarska organizacija naj jih pripravila za centralistično demokratsko vladno bodočnost. V svojem skrajnem radikalizmu so nestopili celo proti dumi in proti zvezi z liberalnimi kadeti; družili so se le s socialistimi revolucionarji in z radikalnimi »trudoviki«. V zadnji (4.) dumi so imeli 6 poslancev, menševiki pa 7. Menševiki, pod vodstvom Martova in Plehanova, so se odločili za milejšo taktiko; ljudstvo je treba polagoma, stopnjama pripravljati za revolucijo, v ta namen je sodelovanje z dumo in s kadeti koristno. Ker ni bilo upanja za spravo, sta se obe frakciji leta 1912. končno samostojno organizirali vsaka ima svoj centralni odbor in svoj dnevnik (boljševiki »Pravda«, menševiki »Luč«) ter svoje strokovne liste in revije.

Boljševiki so torej prvotno večinska stranka socialne demokracije, dasi zadnja leta niso imeli večine in so se organizirali ločeno od prvotne maršine. Po svoji taktiki in programu bi se skoraj mogli imenovati tudi maksimalisti, ker hočejo doseči kar največ mogoče, realizirati »maksimum« socialnodemokratskega programa. S tem se približujejo skrajnemu krilu socialnih revolucionarjev, ki so se podobno kakor demokrati razceplili v radikalne maksimaliste in zmernejše minimaliste.

Popoljanja v Brest Litovskem.

Dunaj, 28. (K. u.) Iz Brest Litovskega: Posvete o podrobnih vprašanjih so danes nadaljevali in jih tako pospešili, da so jih nekoliko prekinili, ker se morajo posvetovati še z domačimi oblastmi.

Ministrstvo socialne preskrbe.

Dunaj, 28. Cesar je imenoval za ministra socialne preskrbe dr. Viktorja Mataja. Novemu ministrstvu se nakažejo tudi zadeve obrtnih bolniških blagaj.

Deklaracija, Jugoslovanski klub in S. L. S.

Slovenske narodne žene in dekleta za deklaracijo.

Slovenske narodne žene in dekleta občin Senožče, Dolenja vas, Senadole in Laže se z dušo in srcem pridružujejo v polnem obsegu slovesni izjavi Slovenke za svobodno Jugoslavijo v smislu majniške deklaracije Jugoslovanskega kluba.

Sledi 428 podpisov.

Polnoštevilno zbrani zastop trga Mozirje je v svoji redni seji dne 21. decembra 1917 sklenil enoglasno naslednji sklep:

»Deklaracija« jugoslovanskih poslancev, združenih v Jugoslovanskem klubu z dne 30. maja 1917 glede združenja vseh jugoslovanskih dežel v eno jugoslovansko krovno pod habsburškim žezlom se z viharim odobravanjem vzame v vednost in se naši poslanci pozivljajo, da zastavijo v uresničenje tega sklepa vse svoje moči. Ta sklep je čisti izraz naše narodne volje ter manifestira zaobljubljeno nam pravico do narodne samoodločbe v po vojni prerojeni Avstriji. — Iz tega vzroka je občinski zastop daroval za spomenik prvoborniku naših narodnih pravic dr. J. Ev. Kreku znesek 50 kron. — Zupanstvo trga Mozirje, Zupan: Ivan Veit; zapisnikar: Ziga Lajakov.

Občinski odbor na Ježici se je že 28. oktobra 1917 pridružil državnopravni deklaraciji Jugoslovanskega kluba.

Občinski odbor občine Sv. Jošt pri Kranju je v svoji seji dne 11. novembra t. l. soglasno sklenil: Občinski zastop zupanstva sv. Jošt z navdušenjem pozdravlja majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba in se ji v polni meri pridružuje. Obenem se najudaneje zahvaljuje prvoizvišenemu knezoškofu za njegovo požrtvovalno delo v korist narodne združitve in samostojnosti. Hkrati se pridružuje mirovni akciji Njega svetosti papeža Benedikta XV. in Njega Veličanstva cesarja Karla I. — Zupanstvo Sv. Jošt, dne 11. novembra 1917. — Ivan Papler, župan.

Občinski odbor občine Famle v postojnskem okraju je v svoji seji z dne 22. decembra 1917 z navdušenjem se pridružil majniški deklaraciji Jugoslovanskega kluba pod žezlom habsburške dinastije. S hvaležnim srcem se klanjamo Njegovemu Veličanstvu, našemu presvetlemu cesarju Karlu I. za njegova prizadevanja po skorašnjem in zaželenem miru. — Zupanstvo občine Famle, dne 25. decembra 1917. — I. Gasperšič, župan.

Dnevne novice.

+ Vseslovenska Ljudska Stranka. Na včerajšnjem obnem zboru Vseslovenske Ljudske Stranke je bil med viharim odobravanjem navzočih zastopnikov s Kranjske, Stajerske, Koroške in Primorske soglasno izvoljen za načelnika državnih in deželni poslanec dr. Anton Korošec. V centralno vodstvo spadajo tudi vsi državni in deželni poslanci. V centralni izvršilni odbor V. L. S. so bili soglasno izvoljeni: s Kranjskega: prelat Andrej Kalan, posestnik Ivan Brodar iz Hrašja pri Kranju, urednik »Naše Moči« Mihael Moškerc, svetnik kranjske trgovske in obrtne zbornice Jernej Ložar, profesor Bogumil Remec iz Ljubljane; iz Stajerske: profesor dr. Mohnc, državni in deželni poslanec Pišek Franc, državni in deželni poslanec dr. Gregorčič, državni in deželni poslanec Fon, primarij dr. Anton Breclj; s Koroške: državni in deželni poslanec Grafenauer, urednik »Mira« Smodej; iz Trsta č. g. Anton Čok. — Po obnem zboru je imel centralni izvršilni odbor takoj sejo, kjer se je takole konstituiral: predsednik dr. A. Korošec; podpredsednik: vitez Pogačnik, Josip Fon; tajnik Bog. Remec. — O obnem zboru prinesemo jutri podrobno poročilo.

+ Narodni svet. Izvršilni odbor V. L. S. je sklenil v svoji včerajšnji seji, da stopi v dogovor z vsemi strankami, ki stoje na stališču jugoslovanske deklaracije glede osnivanja narodnega sveta.

+ »Naprej, zastava Slave!« V »Grazer Tagblattu« smo čitali zopet dolg članek o naši himni, ki jo je na nemško prevzel min. tajnik dr. R. pl. Andrejka. Članek na način znanih vsenemških denuncijantov ovaja našo himno, češ da je panslaviistična in narodna »Hetzlid« ter napada prevajatelja, ker je Slavo prevzel v nemško »Ruhme-slavo«. Ugotavljamo, da je v dose-danjih izdajah slava pisana z malo začetnico, vsled česar prevajalec ni mogel drugače prevesti kakor tako. Ne vemo pa, zakaj naj bi bila veleizdajalska pesem, ki pozivlje Slovence v boj za očetnjavo? Značilno je, da se nad našim »Naprej« svoditika glasilo avstrijskih vsenemcev, o katerih je znano, kakšen je njihov avstrijski patriotizem. Značilno je tudi, da je »Grazer Tagblatt« omenjeni članek že enkrat priobčil — a brez uspeha. In najznajčilnejše je, da je ta list omenjeni članek skoro dobesedno ponatisnil po znani »Tiroler Soldatenzeitung«, ki je vsled svojih hujškanj proti Slovincem bila uradno zatrtá, katere glavni urednik major dr. Schager je sedaj v cesarjevi vojaški pisarni. O tem listu in o tem možu, ki ima očitno zelo ozke stike z vsenemško gospodo okrog »Grazer Tagblatt«, je vložil dr. Korošec v delegacijah ostro interpelacijo, ki jo priobčujemo na drugem mestu. »Naprej, zastava Slave« pa ostane naša himna, ki naš narod navdušuje in pozivlje

na brambo očetnjave proti — v s a k e m u sovragul

— Priglasite popolne sirote v starosti od 4. do 12. let Dobrodelni pisarni, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35. Prosilcev za sirote je mnogo. Oddajale se bodo kmekim ljudem v brezplačno oskrbo, nekateri jih bodo posinovili oziroma pohčerali.

— Prebiranje letnika 1900 se izvede od 14. do 18. januarja 1918; prizadeti se bodo morali najbrž od 2. do 9. januarja javiti.

— Vojaška imenovanja. Za nadporočnika v rez. sta imenovana poročnika v rez. Hafner Pavel, 22. pp.; Fava Karel, 97. pp. — Za poročnika je imenovan praporščak san. oddelka št. 1 dr. phil. Mihael Rostohar.

— Odlikovanja. Vojaški zaslužni križec 3. vrste z vojno dekoracijo in z meči sta dobila: nadporočnik 201. težkega rez. polj. top. p. Josip Bezjak in poročnik 47. pp. Anton Gregorin. — V drugič je dobil ponovno Najvišje pohvalno priznanje z meči stotnik 27. polj. top. p. Franc Pogačar. — Ponovno Najvišje pohvalno priznanje z meči so dobili: stotnik 6. težkega havbičnega oddelka Gustav Jakše, nadporočnik 36. polj. top. p. Franc Božič in poročnik 47. pp. Vladimir Krušič. — Najvišje pohvalno priznanje z meči je dobil poročnik 98. pp. Rudolf Repinc. — Red železne krone 3. vrste z meči je dobil nadporočnik 5. bos. herc. lov. bat. Franc Pavlič. — Zlat zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje je dobil poročnik računovodja 17. pp. Franc Horel.

— Padla žastalka. Padla sta poročnik 5. strel. p. Ukovič Anton in praporščak 87. pp. Vase Leopold.

— Zlati zaslužni križec je podelil cesar stotniku prostovoljne požarne brambe v Postojni Matiji Petriču.

— Razpis vojaških ustanov. Razpisanih je več vojaških ustanov: za častniške sirote, vojne invalide, za potrebne častnike in vojaške uradnike ter njih vdove in sirote, za vdove in sirote v vojski padlega možva 3. kavalerijske divizije, za gluho-neme ali slepe sinove in hčere potrebnih častnikov do majorja, za oslepele častnike in vojaške uradnike itd. Natančnejše podatke dajejo mesina poveljstva.

— Požar. V Prigorici v Dolenji vasi pri Ribnici je izbruhnil 25. t. m. ob 9. uri zvečer požar. Pogorela je hiša čevljarja I. Starcu. Najhuje je, ker je zgorela vsa obleka, obuvalo in tudi popolnoma vsa živila ter seno. V sredi najhuje zime je uboga družina s šestimi otroci brez vsega.

— Čehi na Dunaju. »Narodni Listy« pišejo: Na Dunaju smo našli pol milijona duš s 50.000 Slovaki. Po mestni statistiki iz 1. 1907. je obiskovalo nemške šole 22.513 čeških otrok, mi smo jih pa našli 40 do 50 tisoč.

— Potres v Brežicah. Iz Brežic nam poročajo: Dne 23. t. m. je bil jutraj ob četrta na 5. uro precej močan potres, kakršnega ni bilo od 17. avgusta. Zemlja se je stresla 0.1 mm.

— Umrl je v Pazinu Viljem Mrak, star 82 let, najmlajši izmed 24 otrok istega očeta in matere, ki sta imela 18 sinov in 6 hčera, od katerih še dve živita. Vsi drugi so umrli starejši od 80 let, nekateri okoli 100 let. Eden je bil župnik. Bil je potomec nekega Ribničana, ki se je pred kakimi 150 leti tukaj naselil. Rodbina je imovita — ali sedaj pristno italijanska.

— Nesreče. Ko je podajal ajdovo snopje v mlatilni stroji, je ponesrečil Lovrenc Založnik, 26 let stari blavec iz Polhovca Gradca št. 3. Zgrabil ga je stroj za desno roko ter mu poškodoval prste tako močno, da je moral v bolnico. — Ko je pomagal tobačni delavec Jakob Snaj iz Nadgorice št. 34 odpravljati izpred skladišča v tobačni tovarni s tobakom naložen železniški voz, mu je na stopničah rampe izpodletelo, vsled česar je padel ter si poškodoval desno nogo. — Terčič Janez, 29 let stari premikač južne železnice iz Ravnihrijeve ulice št. 4 je hotel na južnem kolodvoru speti skupaj 2 železniška vozova, pri čemer pa mu je spodletelo ter sta ga pretisnila obdlačja čez trebuh. — Z mlatilnim strojem je nedavno ponesrečil župan občine Peče, 54 let stari posestnik iz Gorican št. 20. Zgrabil ga je pri mlatvi gepelj mlatilnega stroja ter mu težko poškodoval desno nadlehtnico. Zdravi se sedaj v tukajšnji deželni bolnici. — Ko je sekal v gozdu neki razžagan hrast, je bruno padlo na desno nogo 33 let staremu posestniku Mirkotu Vrhovnik iz Tunič št. 40 ter mu je težko poškodovalo. — V premedlopu v Kočevju je ponesrečil Franc Koželi, 28 let stari premočar. Pritisnilo ga je dvigalo, ko je popravljal rov ter mu strelavo ključnico. — Begunka Marija Bizjak, 73 let stara vdova, bivša posestnica v St. Petru pri Gorici št. 187, je dne 26. t. m. umrla v tukajšnji deželni bolnici. Kot begunka je stanovala v Notranjih Goricah št. 5.

Ljubljanske novice.

Ij. M. Stanislava Skvarča. V uršulinskem samostanu v Ljubljani se je danes, 28. t. m. ponoči v 70. letu starosti, po dolgem, mučnem trpljenju, previdena s sv. zakramenti za umirajočce, preselila v dom miru in plačila uršulinka mati Stanislava Skvarča, jubilantinja, hišna prefektinja in večletna učiteljica uršulinskih šol. Samostansko predstojništvo v ljudo vabi bivše in sedanje učenke notranje in zunanje šole k pogrebu, ki se vrši v soboto, 29. t. m. ob 2. uri popoldne. Sedanje učenke se bodo zbrale v šolskem poslopju.

Ij Ovacije dr. Korošcu. Včeraj je Ljubljana prirejala dr. Korošcu, kjer se je prikazal, viharne ovacije. Povsod so ga pozdravljali z »živjo« klici. V nekem javnem lokalu je vse občinstvo, ko se je dr. Korošec prikazal, vstalo in zapelo našo domovino. Najboljša ilustracija popularnosti načelnika Jugoslovanskega kluba in majniške deklaracije.

Ij Katol. društvo za delo v pokrovi v nedeljo, 30. t. m. ob 6. uri zvečer v Rokodelskem Domu predstavilo s pajkom in igro: »Skrivnostna zaroka«. Silvin Sardenkova: Skrivnostna zaroka nam nudi res lep, umetniški užitek. Ker je ves prebitek namenjen vsem občanom, Elizabetinim konferencam, mesine reveže, se z ozirom na dobro namen vabi občinstvo k najobličnejši udeležbi.

Ij V šentjakobskem prosvetnem društvu predava v nedeljo dne 30. decembra ob 6. uri zvečer zopet veleč. g. Viktor Steska.

Ij Umrla so v Ljubljani: Amalija Tabernik, hči kleparskega pomočnika, 3 leta in pol. — Karel Trebežnik, čevlarskega pomočnika sin, 16 mesecev. — Marija Zakotnik, postrežnica, 72 let. — Stanislav Umnik, sin skladiščnega paznika, 7 mesecev. — Ivana Medved, tovarniška delavka, hiralka, 32 let. — Katarina Kobal, učiteljica, 57 let. — Mihael Kalan, tesarski pomočnik, 76 let. — Marija Marolt, postrežnica, 75 let. — Josipina Marn, občinska uboga, 82 let. — Hilarij Štekar, posestnikov sin, 11 let. — Feliks Gorjanc, novorojenec, 17 ur. — Salih Gasić, pešec. — Uršula Kramar, mestna uboga, 76 let.

Ij Zadruga krojačev za hribčansko okoličje naznanja cenj. gg. članom, da posluje sedaj za celi okraj Ljubljana ter sprejema vse prihode in odglase za cenj. gg. člane, kakor tudi za vaje ter druge obrtne zadeve, v zadrugi prisrni: Zadruga krojačev t. d. z. mesto Ljubljana, Gosposka ulica šte. 5.

Ij Družba konj. Dne 29. dec. 1917 se vrši v Ljubljani v Nušakovi vojašnici javna dražba konj, katere prodaja dopolnilno poveljstvo za konje c. in kr. vojaškega poveljstva v Gradcu. K dražbi so pripuščeni samo kupci, ki se morejo izkazati z izkaznico, potrjeno od njihovega političnega okrajnega oblastva, da so kmetovalci. Kupna legitimacija naj ima naznačeno tudi število konj, ki jih je zainteresirani kupiti. Trgovci s konji in prekupevalci so od dražbe izključeni.

Ij Premog. Stranke iz vseh desetih okrajev, ki še niso dobile premog na prvi odrezek rujavih izkaznic, dobe premog v mestnem skladišču pri Narodnem domu dne 31. decembra t. l. in sicer stranke I. do V. okraja dopoldne, stranke VI. do X. okraja popoldne. Premog se plača na mestnem magistratu, srednja hiša pritrjuje, dne 29. decembra ob 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne. Na to potrdilo se dobi premog v mestnem skladišču.

Ij Našla se je ura z zapestnico dne 22. decembra. Dobi se: Novi Udmart šte. 18.

Primorske novice.

† Martin Poveraj. Kdo izmed Goričanov se ne spominja dobričine, mojstra Martina Poveraja, ki je imel svojo trgovino na Travniku blizu kavarne Central? Znan nam je bil vsem ne le kot trden naroden obrtnik, ki se je ne kot agitator, ampak kot somišljenik, kot trden naš človek udeleževal našega narodnega življenja in procvitanja v Gorici. Dobrodušni njegov obraz, siva brada in živahne oči so nam v spominu in njegov šegavi pogovor. Stotine naših ljudi je tvorilo krog njegovih odjemalcev in ni jih malo slovenskih študentov, ki jim je umeril sukno in hlače brez vinarja plačila, včasih zastoni, včasih na upanje za dolgo, dolgo vrsto let. Ni bil med dobrotniki, kojih imena čitaš po zbirkah (četudi se ni nikdar umikal narodnim zbirkam in je bil podporni član menda vseh naših narodnih društev), bil je med onimi dobrotniki, ki se jih bo spominjal s tiho hvaležnostjo marsikdo, ko bo svoji deci pripovedoval o dijaških letih in o tem, kako ga je dobrotni Martin Poveraj oblekel. — Ob izbruhu vojne z Italijo se dolgo ni mogel odločiti, da zapusti priljubljeno mu mesto. Ko mu je pa granata udarila skoraj pred vrata prodajalne, je povezal tudi on svojo brašno in odšel, izprva v Dornberg, ko pa so postala tla vroča tudi tu, v Radeče ob Savi, med gore. Tu je umrl nagloma, zapustivši osamelu soprogo, toda do zadnjega ni pozabil solčne svoje domovine, do zadnjega si je želel povratka in je želel imeti pripravljen lokal, da se na spomlad zopet preseli med svoje. Ni mu bilo dano, kakor se mu tudi ni izpolnila druga želja, da si po trudapolnem delu odpočije in vživa sadove svojega dela, ožarjen v solncu svobode. To pa mu štejemo v največjo zaslugo: Mož, ki se ni šolal drugače, kakor v trdem delu in štedenju in ki ni bil politik, je bil prepričan Jugoslovan, ki je s srcem razumel duh časa, sovražil tiranstvo, verjel v našo zmagao ter živo želel doživeti jo. Izmed goriških obrtnikov je z njim izginila tipična oseba, izgubili smo pa z njim tudi rojaka, za katerim sme biti žal vsem, ki smo ga poznali in želimo, da bi v solidnosti obrata, štedljivosti, dobrosrčnosti in narodnem prepričanju bili mnogi tako, kakor je bil ranjki Martin Poveraj.

Sestanek goriških županov in deželnih poslancev. Včeraj se je vršil v Posredovalnici za goriške begunce sestanek goriških županov in deželnih poslancev. Poročal je državni poslanec Josip Fon. Sestanek je bil dobro obiskan. Podrobnejše poročilo prinesemo.

Umrla je v tržaški mestni bolnišnici po daljši bolezni gospa Alojzija Stoka, soproga trgovca in posestnika g. Jake Stoka.

Grozna nesreča z ročno granato. 18-letni Mario Forza v Trstu je te dni prinesel iz Tržiča 10 ročnih granat. Na sv. dan jih je pregledoval in ena mu je eksplodirala v roki. Učinek je bil grozen: fant je vsega raztrgal, da so leteli kosi mesa celo na ulico. Razbilo je okna in vso hišno opravo.

Vlak povozil vojaka. 24. decembra je na južnem kolodvoru v Trstu vlak povozil nekega vojaka, ki je ostal na mestu mrtve.

Darovi za begunce. Šolska mladina v Pečini pri Slapu ob Idriji na Primorskem je zložila pod vodstvom svojega učitelja g. Cirila Drekonja znesek 13 kron 49 vinarjev za goriške begunce. — G. Franc Ogrizek v Dramliah je daroval 10 kron. — Gosp. prof. dr. Rozman, Tanzenberg pri Gospe Sveti, 50 kron; župni urad Javorje pri Poljanah (dar župljanov) 100 kron; c. kr. sodnija Tolminska, sedaj v Podbrdu pri Idriji ob Bači je darovala 100 kron v neki kazenski poravnavi. — Gospa Antonija Peberaj iz Gorice je darovala Posredovalnici za goriške begunce ob priliki smrti svojega soproga 50 kron. Posredovalnica izreka vsem svojo najtoplejšo zahvalo.

Duhovske vesti. Iz tržaško-koperske škofije nam poročajo: Č. g. Albin Klun je imenovan za delkana v Ospu.

Za istrsko učitelstvo. Deželna upravnna komisija mejne grofije Istre je sklenila, da se vsota od 548.000 K, doznačena od vlade kot izredna podpora aktivnemu in vnojojenemu učitelstvu, doznači še v letu 1917. popolnoma, torej brez vsakega odbitka dosedaj že dobivane vojne podpore.

Pohvalno priznanje je izreklo vrhovno armadno povelje računskemu poročniku I. Vengust (poštni uradnik v Radgoni) za izvrstno službovanje pred sovražnikom.

Poštni urad v Krmini. Z dnem 27. decembra t. l. se razširi službeni delokrog poštnega urada v Krmini na denarni (poštnonakaznični in poštobranilnični) promet.

Župan občine Kal naj naznanj svoj naslov uredništvu »Slovenca«.

Skrb za begunce v Metliki. Iz Metlike nam poročajo: Tukajšnje mestno županstvo kakor tudi c. kr. okrajno glavarstvo v Črnomlju si jako prizadevata, da bi olajšala nam revnim beguncem sedanje tužno stanje. Begunsko podporo smo dobili že dvakrat, in sicer meseca oktobra in decembra t. l. Tudi obleko in obutev upamo v kratkem dobiti. Aprovizacija je še precej dobra. Moke in krompirja smo že dobili za nekaj časa; meso dobivamo večkrat brezplačno. Nekateri begunci so si nakupili tudi prešiče, ker jim je šel tukajšnji županski voditelj g. Flajšman zelo na roko, za kar se mu pri tej priliki tudi toplo zahvalujemo in še nadalje priporočamo.

Novice iz Gorice. Dne 19. t. m. je umrl v Gorici sluga goriškega deželnega odbora gospod Adolf Štrekelj. Našli so ga zjutraj mrtvega. Zadela ga je srčna kap. — Isti dan je zabodel nek vojak v srce goriškega trgovca-narednika gospoda Josipa Colombanija, ki je kmalu nato umrl. Dogodek se je odigral pred krčmo nasproti municipija ob 8. uri zvečer.

Promet z blagovnimi vzorci je pod obstoječimi pogoji dovoljen tudi na vojnoposilne urade št. 150, 209, 232, 240, 249, 256, 262, 272, 284, 285, 297, 332, 388, 408, 421 in 644, ustavljen pa na vojnoposilne urade št. 337, 357, 383 in 406.

Županstvo občine Renče naznanja tem potom svojim občinarjem, da se je z dne 17. t. m. preselilo v Toneattijev grad »primlinu« pod Gradišcem. Županstvu Renče namenjene dopise, naj se naslavlja: Županstvo Renče, pošta Prvačina.

Begunci v tabornišku Bruck ob Litvi za dr. Krekovo ustanovo. Begunci v Brucku ob Litvi so nabrali za dr. Krekovo ustanovo 1261 K. Nabiralo je učiteljsvo taborniška. Vsaka družina je prispevala s svojimi doneskom razen najrevnejših, ki v resnici ne morejo. Ljudstvo je dovolj javno pokazalo, kako časti spomin moža in njegova politična stremjenja.

Gospodarske beležke.

Klasifikacija konj na Sp. štajerskem.

Interpelacija posl. Roškarja in tovarišev na domobranskega ministra:

Priprave za prihodnjo klasifikacijo konj so že v teku.

Spodnještajerski konjerejci se boje, da ne bi ob tej priliki zopet imeli nepotrebnih stroškov in sitnosti. Zadnja leta se je od konjerejcev zahtevalo, da morajo pred klasifikacijsko komisijo pripeljati tudi konje pod štirimi leti in konje s hibami ali pa o takih neporabnih konjih predložiti spričevalo diplomiranega živinozdravnika.

Goniti konje pod štirimi leti je sedaj na deželi jako težavno, ker manjka moških, nabava spričeval je pa zvezana z nepotrebnimi stroški. Kakor znano, bi bilo

treba dati živinozdravniku za vsako žival za spričevalo najmanj 2 K.

Podpisani tedaj vprašajo:

Ali je Vaša ekscelencija pripravljena odrediti, da se v svrhu dokaza, da konj ali ni še zadosti star ali pa ima hibo, vsled katere ga ni treba goniti pred klasifikacijsko komisijo, zopet dovolijo občinska potrdila s podpisom dveh konjerejcev, ki sta obvezna svoje konje prignati na klasifikacijo, ali pa naložiti s stalno plačo nameščenim živinozdravnikom, da izdajajo dotična spričevala brezplačno oziroma naj se plačajo iz državnih sredstev, vsekakor pa poskrbeti, da se prebivalstvu prihrani vsa nepotrebna dolga pota in izguba časa?

Sedmo vojno posojilo. Potom občine Šmartno se je podpisalo 70.000 K sedmega vojnega posojila. Sama občina se je udeležila z 4000 K sedmega vojnega posojila.

Pomanjkanje sladkorja. Zadnje čase je nastopilo občutno pomanjkanje sladkorja in je prevladalo mnenje, da zaradi tega, ker gre sladkor drugam ter ker ga organizacija prav ne razdeljuje. Ta misel je pa popolnoma napačna. Sladkorja je na razpolago za domače prebivalstvo dovolj, a se ga redno in dovolj ne more dopolnjevati edinele zaradi pomanjkanja železniških voz, katerih vojaška uprava zaradi svojih operacij ne more redno dajati dovolj na razpolago. Urad za ljudsko prehrano se trudi na vso moč, da bi se temu nedostanku prišlo v okom, toda pri sedanjih razmerah je vse nemogoče spraviti v pravi tir. Sladkorja, ki ga rabimo za vsakdanje potrebe, se more dovoziti v namenjene kraje le do 30 odstotkov, 70 do 80 odstotkov pa ostane zaradi transportnih težkoč nekritih. Ker ni upati, da pride cel dovoz še v doglednem času v red, je priporočati s sladkorjem največje štedenje. Slednjič bodi še pripomnjeno, da prihajajo na sladkorno centralo na Dunaj dannačena razna vprašanja in pritožbe zaradi nedostatnega dobavljanja sladkorja. Na vsa ta vprašanja pa centrala ne more odgovarjati, ker bi se ji v tem slučaju delo še pomnožilo, marveč se vsem kratkim potem ustreže kolikor se more. Prizadeti naj bodo prepričani, da sladkorna centrala in c. kr. urad za ljudsko prehrano storita v tem oziru kolikor je pač v danih okoliščinah mogoče in se trudita, da krijeta potrebe kolikor in kjer je le mogoče.

VII. vojno posojilo. Pri Kranjski deželni banki v Ljubljani so nadalje podpisali VII. vojnega posojila: Denarni zavod na Kranjskem K 200.000; Zavarovalnica v Ljubljani K 200.000; Denarni zavod v Ljubljani K 10.000; župni urad Vodice K 17.000; občina Moravče K 10.000; občina Sv. Mihael K 10.000; občina Radeče pri Zidanem mostu K 9000; občina Selca K 10.000; občina Hrenovce K 12.000; občina Šmihel-Stopiče K 10.000; rodbina Stefanciosa K 10.000; občina Devica Marija v Polju K 9000; občina Postojna K 20.000; neimenovan v Ljubljani K 6000; Luka Otoničar K 10.000; Ivan Sojer K 4000; Jožef Novak K 4000; Leopold Čehovin K 3000; Alojzij Čehovin K 4000; Peter Mislaj K 1000; Miha Strle K 1000; občina St. Vid pri Vipavi K 5000; občina Cerklje K 5000; občina Mirna K 6100; Janez Smrkoli K 1000; občina Lužarje K 1000; župni urad na Pštati K 2000; Frančiška Počkar K 2000; Magdalena Lanaine K 1000; Anton Mikuz K 1000; Ljudmila Orehek K 2000; Martin Zupan K 3000; občina Loka K 1000; Martin Oman K 1000; Marija Miklavčič K 1000; Kati Gabernik K 2000; Matija Mohorčič nadaljnjih K 4000; občina Vrbljenje K 1000; Matevž Oblak K 1000; občina Sv. Križ K 10.000; oskrbnštvo mestnega premoženja v Postojni K 5000; Franc Karpe K 2000; Vincenc Veber K 1000; Josip Olup K 1000; Fr. Keber K 1000; občina Zagorje ob Savi K 1000; občina Vič K 3000; Marija Bahovec K 1000; Jožef Rozman K 1000; Helena Rozman K 1000; Terezija Bahovec K 1000; Valentin Vozel K 1000; Ivana Lavrin K 1000; Ivana Šeslar K 1000; Jožefa Šeslar K 1000; Frančiška Šeslar K 1000; Ivan Zakotnik K 1000; Janez Brežar K 1000; Franca Jankar K 2000; Anton Pečlin K 1000; Justin Matevž K 2000; Ana Kožman K 6000; Anton Lapajne K 1000; župni urad Čemšenik nadaljnjih K 1000; Alojzija Veber K 2000; župni urad Kolovrat K 3000; Janez Trontelj K 1000; Anton Čebulj K 1000; Ignacij Hrovat K 1000; Janko Dežman K 1000; dva subskribenta iz Knežaka K 6000; Marija Lavtžar K 2000; Peter Koprivec K 1000; župni urad v Svibnjem K 350; občina Zagorje na Krasu K 1000; občina Ustje K 400; občina Sv. Križ pri Kostanjevici K 1000; M. S. K 1000; občina Stari log K 1000; občina Drašči K 1200; občina Županje njive K 400; Terezija Bahovec nadaljnjih K 150; občina Planina K 5000; občina Janežovo brdo K 200; občina Dol K 1000; občina Bukovje K 2000; občina Smerje K 1000; občina Velike Lašče K 10000; Anton Teršek K 200; občina Loke K 700; Janez Prelec K 500; občina Predvor K 5000; občina Mošnje K 300; občina Košana K 1000; občina Marija Ljubno K 2000; občina Drtija K 600; Marija Gročelj K 200; občina Lukovica K 300; občina Rafolče K 300; občina Tomišelj K 1000; občina Zgornja Šiška K 2000; Društvo za podpisovanje vojnega posojila v Zgornji Šiški K 1250; občina Koprivnik K 5000; občina St. Vid K 1000; Franc Rajčević K 1000; župni urad Komenda nadaljnjih K 300.

Književnost.

»Književni Jug«. Prejeli smo prvo številko te nove jugoslovanske književne in umetniške revije s sledečo vsebino: Niko Bartulović: Zadaci vremena; — Ivo Vojnović: Imperatrix; — A. Tresić-Pavičić: Ikar; — Dr. J. A. Glonar: Po tridesetih letih; — Vl. Nazor: Majka Margarita; — Dinko Šimunović: Beskućnici; — Mirko Korolija: Krš; — Vladimir Corović: Milutin Bojić; — Jerolim Miše: Pjesme osame; — Ivo Andrić: Ex ponto; — R. Katalinić-Jeretov: Stari panj; — Walt Whitman: Pjesme; — Arbiter: Kazalšte i muzika; — V pregledu piše N. Bartulović o Vojnovićevih »Akordih«, o Petra Petrovića »Mraku« i novelah R. Nikolića; — U. Donadini piše o Nazorovih »Istrskih pričah«; Iv. And. o »Erni Kristen« Kumičića in Vl. Corović o Wenzelidesovi študiji o Vojnoviću. — V

beleškah se govori o pesniških jubilejih, proslavi Vojnovića, Proletnem Salonu, Ivičevi Historiji Srbob itd. — Kot umetniško prilogo prinaša glavo Krista in Ivana Meštovića. Naslovni list in inicijale je izdelal profesor T. Krizman. List izhaja dvakrat mesečno v latinici, cirilici in slovenskimi prilogami. Celoletna naročnina znaša 32 K, polletna 16 K, četrtletna 8 K. Posamezna številka 2.50 K. Rokopisi, pisma in denar se pošlje na naslov: »Književni Jug«, Zagreb, Gundulićeva ulica 29. Naročnina se pošilja naprej.

Darovi za dr. Krekov spomenik.

VII. izkaz. Od 11. do 18. decembra 1917:
Po 638 kron: Uredništvo »Mira« v Celovcu (od tega so darovali: 200 kron Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem; po 100 kron: Slovensko omizje hotela Trabesinger v Celovcu; Posojilnica v Sinčavi; 50 kron vojni kurat Ciril Kandut; 40 kron posojilnica v Kazazah; 30 kron profesor Janez Huter v Celovcu; 25 kron Matija Randl, prošt Dobrlivasi; po 20 kron Anton Štrifol, župnik v Dholici; Neimenovan v Kazazah, Posojilnica na Želinah pri Velikovcu; po 10 K: Ivan Nagel, župnik v St. Ilju ob Dravi; Katoliško slovensko izobraževalno društvo »Zarja« v Kazazah; po 5 kron: Franc Krašna, kaplan v Dobrlivasi; Dominik Fugger v Mödlingu; 3 krone Josko Radl, župnik, Mohliče). — Po 500 kron: Čevljarska zadruga v Mirnu, tačas v Vrbcu, Štajersko (po »Jugoslovanu«). — Po 326 kron 10 vinarjev: Darilo »Slovenskega Naroda« (Slov. Narod 12. dec.). — Po 300 K: Kmečka hranilnica in posojilnica v Radovljici; Karel Širok, nabrano v imenu Narodno-socialne organizacije v Trstu (drugič). — Po 283 kron 40 vinarjev: Darilo »Slovenskega Naroda« (Slov. Narod 15. dec.). — Po 154 kron: »Hrvatski list«, Pula (darovali so Jugoslovani v c. kr. strojni šoli vojne mornarice v Pulji in sicer: 20 kron Mate Žuro; 6 kron Miho Krstičević; po 5 kron Jerko Bulič, Petar Jusof, Pavel Zelalija, Stanko Turina; 108 kron ostalih 45 Jugoslovanov. Imena vseh so izkazana v »Hrvatskem Listu« dne 25. novembra.) — Po 120 kron: Občinski odborniki občine Blagovica. — Po 100 kron: Zbirka »Učiteljskega Tovariša« v Ljubljani (imena je že list sam izkazal); Karel Širok za Narodno-socialno mladinsko organizacijo v Trstu; Anton Klun, Ljubljana, Francišanska ulica šte. 4, občina Lukovica ob priliki, ko se je izjavila za Jugoslovansko deklaracijo; Konrad Texter, župnik, Višnjagora; Ivan Janc, župnik, Col pri Vipavi (nabral ob priliki godovanja g. Andreja Rovana, lesnega trgovca in gostilničarja na Colu); Franc Borec, tajnik živinorejske zadruge v Smarci kot znak hvalečnosti za vse dobrote, ki mu jih je blagopokojnik izkazal; Anton Mrkun, župnik, Homec. — Po 82 kron: Jakob Omahna, župnik, Osilnica. — Po 77 kron 40 vinarjev: Mihael Oswald, Mörserbatt. 8, vojna pošta 466. — Po 60 kron: Občinski odborniki v Skocijanu pri Mokronogu, šestostolci v Zavodu sv. Stanislava v St. Vidu, županstvo Spodnja Idrija na položnici »Slovenca«. — Po 54 K: Rudolf Raktelj, župnik, Bizeljsko, Štaj. (zložil na godovanju g. Andreja Kos; župnik Raktelj 20 K; A. Kos 10 K; kaplan Musi 9 K; po 5 K: gđ. Cvar, gđ. Vrstovšek in g. Okorn). — Po 50 K: Mihael Pintar, notar, Cerkljica (po »Jugoslovanu«); dr. A. Lampret v Postojni, sedaj na Reki; Ivan Goršek, župnik, Gornja Ponjka pri Zalcu; neimenovan (pri »Jugoslovanu«); neimenovan (tudi po »Jugoslovanu«); povodom izstopa dr. Schusterschitz in Jaklitscha iz Jugoslovanskega kluba zbral kvartet pri Jerneju na Miklavžev večer; hranilnica in posojilnica za Sv. Lenart pri Sedmih Studencih, Koroško; dijaki srednješolskega zavoda v Ljubljani; dr. Josip Debevc, c. kr. profesor, Ljubljana. — Po 40 K: Martin Škrjanc, vojni kurat (po »Jugoslovanu«). — Po 30 K: Andrej Poberaj, živinozdravnik, Vipava (po »Jugoslovanu«); čevljarska zadruga, Dobračovo pri Zireh (po »Jugoslovanu«); Josip Bertok; nadučitelj Oso pri Črnekalu (22 K nabral med gosti pri županu v Gabrovici, 6 K dal sam, 2 K pa narodno dekle Pepka Slavčeva z rodoljubnimi pozdravi); goriški begunci v Rovtuh pri Logatcu; Nik. Stazinski, župnik na Primskovem pri Kranju. — Po 27 K 10 vin.: Člani Kmečke zveze, zbrani na občnem zboru v Gornjepolju pri Novem mestu. — 25 kron: Občina Skocijan pri Mokronogu. — 22 kron: Florijan na Bledu (darovali so Vinko Jan sen. 5 K; 17 kron 16 drugih). — Po 20 K: J. Grafenauer, po vlad. svetniku dr. Detelu; Jožef Marinko, obč. svetnik, Ljubljana (po »Jugoslovanu«); Rado Lah, inženir, Trst; Jernej Zupanc, župnik, Goriče nad Kranjem; Ana Semé, učiteljica, Sv. Križ pri Litiji; Helena Semé, učiteljica, Polica pri Višnji gori; Janez Piber, dež. poslanec, Gorje. — Po 15 K: Fraň Franké, vikar v Oseku, tačas v Skocijanu pri Mokronogu. — Po 10 K 10 vin.: Ivan Žerjav, vikar, Novo mesto. — Po 10 K: Edi Jemec, bogoslovec v Ljubljani; Tomo Tavčar, davčni oficijal, Brdo; Jos. Kafol (po »Slovenca«); Ivan Picelj, rač. podčastnik I. R. 22, vojna p. 399, s krepkim domoljubnim pozdravom; Miha Debeljak in tovariši, Tržišče; Anton Levec, c. kr. višji sodni svetnik v pok., znesek, ki ga je zložila mala družba v kavarni Metropole v Gradcu; Janez Kocijančič, Gorje; Iv. Florijančič, poštar pošte št. 2 na Bledu. — 5 K: Fran Hočevan, kurat, Ustje pri Ajdovščini.

Skupaj 4.897 K 10 v
Glasom prejšnjih izkazov 27.972 „ 26 „

Vsota dosedanjih darov . 32.869 K 36 v
Ljubljana, 18. decembra 1917.

— Eksplozija je nastala na parniku »Split« na Reki, na katerem je bilo naloženih okoli 30 vagonov karbida, vina in drugega blaga. Posadka je štela 13 mož, od katerih so 3 težko, 2 pa lahko ranjena. En mornar je že umrl. Eksplozija je bila tako močna, da so na bližnjih hišah popokale vse šipe v oknih. Parnik je popolnoma uničen.

Dotični, ki je vzel pred kakimi 3 tedni z dvorišča v Selenburgovi ulici šte. 5

moško kolo

je znan in naj ga nemudoma odda pri »Figu« slugi, drugače bode imel neprimliko.

dobra mlekarica, breja, se prodaja v NOVEM UDMATU šte. 115, Ljubljana.

Vojaški koledar za 1918

z imenom

Slovenski vojak

je ravnokar izšel in se dobiva vezan in krasno s slikami opremljen v vseh knjigotračnicah v Ljubljani in v raznih trgovinah na deželi

po 1 krono 50 vinarjev.

Razpošilja ga pa tudi založnik Janko Nep. Je-glič, šolski voditelj v Ljubljani, ki daje običajen trgovski popust vsem, ki naroče večjo množino izvodov. P. n. gg. trgovci, učitelji in sploh prijatelji ljudstva, naročite vojakom in drugim to potrebno knjižico — najboljše po poštni nakaznici, ker je povzette za 50 vinarjev dražje.

Na vojno pošto se povzette ne more pošiljati.

Gospodarstvo.

Promet s posušenim sadjem.

Preskrbovalno mesto za zelenjad in sadje opozarja novič na to, da je prosti promet s suhim sadjem vsled razglasa z dne 1. novembra 1917 drž. zak. šte. 368 prepovedan. Suho sadje (krhlji suhih hrušk in jabolk, suhe češnje, češnjeva čežana, povidlji, lekvar itd.) kupujejo posebni pooblaščenici sindikata, ki mu je izročeno nakupovanje posušenega sadja, po postavno določenih maksimalnih cenah od izdelovalcev ter se bo po nakupovalnici za zelenjad in suho sadje oddajalo konsumentom. Izdelovalci suhega sadja se v smislu zgorajšnje navedbe še enkrat opozarjajo, da takoj naznanijo posušeno sadje pri nakupovalnici za zelenjad in sadje (Gemüse-Obststelle, Dunaj 1., Flankengasse 4). Naznanitev se poda lahko tudi pri pristojnih občinskih oblastih. Izdelovalci suhega sadja so dolžni, da prodajajo in oddajajo pooblaščenim organom sindikata za posušeno sadje izdelke suhega sadja. Ti edini so upravičeni nakupovati posušeno sadje. Prodaja drugim osebam (naj si bo že v katerikoli namene, za preskrbo konsumnih društev, aprovizacij, vojni industriji, čet, zdravstvenih zavodov itd.) je prepovedano in so glasom § 11 te odredbe kaznjivi kupovalci in prodajalci. Pošiljatelj suhega sadja so doveljene le s prevoznim listom (svitlozelene barve), na katerem je izrečno dovoljenje pošiljatelj suhega sadja natisnjeno. Uporaba drugih prevoznih listov (za sveže sadje, zelenjad itd.) za odpravo suhega sadja je ravnokar prepovedana in kaznjiva. Prevozne liste za suho sadje izdaja nakupovalnica za sadje in zelenjad na Dunaju ter morajo biti opremljeni s štampiljico in podpisom, da so veljavni. Privatnike se svari pred nakupovanjem posušenega sadja.

NOVOST.

Preselim se s svojo trgovino iz Ajdovščine

v Gorico

v Gledališko ulico šte. 6.

Priporočam se za obilni obisk slavnemu občinstvu Gorice in okolice. Potrudil se bom, kar je v moji moči, da bošem postregel z živili in najnižjo ceno in točno postrežbo. Na veselo svidenje 1. JANUARJA V GORICI!

:: Voščim vsem veselo, srečno novo leto! ::

3360

JAKOB STARC, trgovec.

Zahvala.

Vsem, ki so spremili našo ljubo rajnico

Marijo Ano Matjan roj. Šiferer

k zadnjemu počitku, sosedom, sorodnikom in znancem, posebno pa g. župniku Zabretu za izredno naklonjenost, izrekajo najtoplejšo zahvalo

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala.

Za obile izkaze globokega sočutja ob smrti mojega iskreno ljubljenega, nepozabnega soproga

Martina Poveraj

trgovca in krojaškega mojstra v Gorici

izrekam najpriskrčnejšo zahvalo.

Posebno zahvalo čast. gosp. župniku za duševno tolažbo pokojniku in meni v težkih urah. Enako gosp. zdravniku. Nadalje se zahvaljujem vsem onim, ki so v velikem številu spremili blagopokojnika k večnemu počitku in me počastili s tolažilnimi pismi. Dobremu prijatelju, ki je kljub slabemu vremenu prišel in podaril krasni venec, najgloblješo zahvalo. Bog povrnil!

V Radečah pri Zidanem mostu, dne 22. decembra 1917.

ZALUJOČA SOPROGA IN BRAT.

Kupim citre

3400 koncertne ali polegalične.
IV. KIFERLE V LJUBLJANI, Krojaška ulica šte. 8, II. nadstr. (gostilna Maček.)

Sprejme se izurjena

3401

gospodična za trgovino

večša nekoliko milijonov.

F. BATJEL, GORICA.

Krasna

hiša naprodaj.

Prodam lepo enonadstropno, na lepi, solčni legi z velikim vrtom poleg tekoče vode in kolodvora v Ljubljani ležečo, davka prosto hišo. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 3395.

Delavci

dobe takoj stalno delo v strojni tovarni

SAMSA & CO. v LJUBLJANI,

Metelkova ulica šte. 4. 3326

Stanovanje

s posebnim vhodom, obstoječe iz dveh sob in kuhinje, 10 iščeta zakonska brez otrok. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod naslovom »Večera«. 3400

Več sani

močne, za težko vožnjo, kupim takoj

J. POGACNIK, LJUBLJANA,

Marije Terezije cesta 13.